

F. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

Lovforslag nr. L 86. Fremsat den 10. december 2008 af justitsministeren (Brian Mikkelsen)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven

(Gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug m.v.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1068 af 6. november 2008, foretages følgende ændringer:

1. § 94, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. For overtrædelse af denne lovs §§ 210, 216-220, 222, 223, 223 a, 228, § 229, stk. 1, § 235 a, stk. 1, § 245 a, § 246, jf. § 245 a, og § 262 a, stk. 2, regnes forældelsesfristen dog tidligst fra den dag, den forurettede fylder 18 år. Det samme gælder overtrædelse af denne lovs §§ 224 og 225, jf. §§ 216-220 og 222-223 a.«

2. § 235, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.«

3. Efter § 235 indsættes:

»§ 235 a. Den, der rekrutterer eller i øvrigt medvirker til, eller som udnytter, at en person under 18 år deltager i en forestilling med utugtig optræden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om forestillin-

ger af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6. november 2008, foretages følgende ændring:

1. § 185, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., finder i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 210 og kapitel 24 tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen.«

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2009.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lovens § 1 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tillader.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1.	Indledning	2442
2.	Gældende ret	2443
2.1.	Seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.....	2443
2.2.	Fremstilling og besiddelse af børnepornografisk materiale.....	2444
2.3.	Forældelse.....	2445
3.	Konventionens hovedindhold	2445
4.	Lovforslagets udformning	2446
4.1.	Indledende bemærkninger.....	2446
4.2.	Fremstilling og besiddelse af børnepornografi.....	2448
4.3.	Pornografiske forestillinger.....	2449
4.4.	Forældelse.....	2451
4.5.	Bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sædelighedssager.....	2451
5.	De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige	2453
6.	De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.	2453
7.	De administrative konsekvenser for borgere	2453
8.	De miljømæssige konsekvenser	2453
9.	Forholdet til EU-retten	2453
10.	Hørte myndigheder mv.	2453
11.	Sammenfattende skema	2453

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at foretage de ændringer af straffeloven, der er nødvendige for, at Danmark kan ratificere Europarådets konvention fra 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (herefter »konventionen«). Det fremgår af konventionen, at dens hovedformål er at forebygge og bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, at beskytte de rettigheder, der er tillagt børneofre for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, og at fremme det nationale og internationale samarbejde mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

Regeringen lægger stor vægt på både den nationale og den fælles internationale indsats for at bekæmpe seksuelt misbrug og udnyttelse af børn, som hører til blandt de modbydeligste forbrydelser. Regeringen er enig i konventionens brede sigte, som er både at styrke de forebyggende initiativer og at sikre en konsekvent og effektiv retsforfølgning af gerningsmændene, samtidig med at ofrene får relevant støtte og behandling til

at komme videre. Efter regeringens opfattelse er konventionen således et betydningsfuldt bidrag til de internationale bestræbelser på dette vigtige område.

Regeringen har den 20. december 2007 undertegnet konventionen. Hvis lovforslaget vedtages, giver Folketinget i medfør af grundlovens § 19 samtykke til, at Danmark ratificerer konventionen.

Efter regeringens opfattelse opfylder gældende dansk lovgivning i vidt omfang de forpligtelser, der følger af konventionen. En dansk ratifikation af konventionen vil alene nødvendiggøre enkelte ændringer af straffeloven, og lovforslaget indeholder på denne baggrund følgende hovedpunkter:

Det foreslås for det første, at straffelovens § 235, stk. 2, om besiddelse af børnepornografisk materiale udvides til også at omfatte tilfælde, hvor en person forsætligt skaffer sig adgang til børnepornografisk materiale på internettet mv., selv om materialet ikke lagres f.eks. på den pågældendes computer, og selv

om der ikke betales vederlag for at få adgang til materialet.

Det foreslås for det andet, at der indsættes en ny bestemmelse i straffelovens § 235 a, hvorefter det bl.a. gøres strafbart at rekruttere eller i øvrigt medvirke til eller udnytte, at en person under 18 år deltager i en forestilling med utugtig optræden, f.eks. striptease. Endvidere foreslås det gjort strafbart som tilskuer at overvære sådanne forestillinger.

Det foreslås for det tredje, at den særlige regel i straffelovens § 94, stk. 4, om begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for strafansvaret i visse sædelighedssager udvides til også at omfatte bl.a. sager om samleje mod betaling mv. med personer under 18 år, således at forældelsesfristen i disse sager tidligst regnes fra den dag, hvor den pågældende fylder 18 år.

Ud over de nævnte bestemmelser, der tilsigter at opfylde konventionens krav, foreslås det at udvide retsplejelovens § 185, stk. 2, hvorefter der kun efter rettens nærmere bestemmelse kan ske bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager om voldtægt mv., til også at omfatte sager om incest og de øvrige sædelighedsforbrydelser omfattet af straffelovens kapitel 24.

2. Gældende ret

2.1. Seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn

2.1.1. Straffeloven indeholder i kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden en række bestemmelser, som sigter til at beskytte bl.a. børn mod seksuelle overgreb og seksuelt misbrug.

Efter straffelovens § 216, stk. 1, straffes for voldtægt den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold. Straffen er fængsel indtil 8 år. Har voldtægten haft en særlig farlig karakter, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år, jf. § 216, stk. 2.

Efter straffelovens § 217 straffes med fængsel indtil 4 år den, der ved anden ulovlig tvang efter § 260 end ved vold eller trussel om vold, skaffer sig samleje.

Den, der har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, jf. straffelovens § 222, stk. 1. Har barnet været under 12 år, eller har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år, jf. § 222, stk. 2. Efter § 222, stk. 3, skal det ved straffastsættelsen efter stk. 1 og stk. 2, 1. led, indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

Efter straffelovens § 219 straffes med fængsel indtil 4 år den, der er ansat eller tilsynsførende ved bl.a. bør-

ne- eller ungdomshjem, hvis den pågældende har samleje med nogen, der er optaget i institutionen.

Efter straffelovens § 223, stk. 1, straffes med fængsel indtil 4 år den, som har samleje med en person under 18 år, der er den pågældendes adoptivbarn, stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse. Den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje, straffes efter § 223, stk. 2, ligeledes med fængsel indtil 4 år.

Den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. straffelovens § 223 a.

De nævnte bestemmelser finder tilsvarende anvendelse med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje, herunder anden kønslig omgængelse med en person af samme køn, jf. straffelovens §§ 224 og 225.

Straffelovens §§ 228 og 229 omhandler forskellige former for bagmandsvirksomhed i forhold til bl.a. prostitution.

Efter § 228 straffes for rufferi den, der forleder nogen til at søge fortjeneste ved kønslig usædelighed med andre, for vindings skyld forleder nogen til kønslig usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver erhverv ved kønslig usædelighed, fra at opgive det, eller som holder bordel. Straffen er fængsel indtil 4 år. På samme måde straffes bl.a. den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed, jf. stk. 2.

Den, der fremmer kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand, eller som udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed, straffes med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde, jf. § 229. Efter § 229, stk. 2, straffes med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde den, der udlejer værelse i hotel eller gæstgiveri til benyttelse til erhvervsmæssig utugt.

Efter straffelovens § 232 straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år den, der ved uterligt forhold krænker blufærdigheden eller giver offentlig forargelse. Der skal være tale om et »uterligt« forhold, hvilket indebærer, at forholdet skal have relation til det kønslige (seksuelle) og være af en vis grovhed, uden at det nødvendigvis skal være utugtigt, jf. nedenfor om straffeloven §§ 230 og 235. Der stilles efter retspraksis ikke noget krav om, at nogens blufærdighed konkret krænkes, idet det anses for tilstrækkeligt, at handlingen har været egnet til at krænke blufærdigheden. Bestemmelsen omfatter bl.a. visse befølinger, fotografering eller

beluring af afklædte personer, uterlige opfordringer og blottelse af kønsdele eller samleje mv. i andres påsyn.

2.1.2. Ud over bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden kan nævnes straffelovens § 210 om incest. Efter stk. 1 straffes med fængsel indtil 6 år den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linje. Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år, idet straffen dog kan bortfalde for den, der ikke er fyldt 18 år, jf. stk. 2. Bestemmelserne finder tilsvarende anvendelse med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn og anden kønslig omgængelse end samleje, jf. stk. 3.

Endelig indeholder straffelovens kapitel 26 om forbrydelser mod den personlige frihed bestemmelser, som også har til formål at beskytte bl.a. børn mod forskellige former for tvang og udnyttelse. Efter straffelovens § 262 a om menneskehandel straffes den, der rekrutterer, transporter, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt ulovlig tvang efter straffelovens § 260, frihedsberøvelse efter § 261, trusler efter § 266, retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller anden utilbørlig fremgangsmåde, når handlingen er sket med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer. Overtrædelse af § 262 a straffes med fængsel indtil 8 år.

Hvis der er tale om en person under 18 år, kan der straffes for menneskehandel efter § 262 a, stk. 2, selv om der ikke er anvendt de tvangsmidler mv., som er nævnt i stk. 1. Dette gælder også, hvis gerningsmanden ved ydelse af betaling eller anden fordel opnår et samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede.

Herudover kan nævnes de generelle bestemmelser om ulovlig tvang i straffelovens § 260 og om grove trusler mv. i § 266.

2.2. Fremstilling og besiddelse af børnepornografisk materiale

Straffelovens §§ 230 og 235 omhandler optagelse, udbredelse og besiddelse af børnepornografisk materiale.

Efter § 230 straffes den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder

anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om optagelser af mere systematisk eller organiseret karakter.

Optagelserne skal for at være omfattet af bestemmelsen indeholde »utugtigt« materiale, jf. også straffelovens § 235. Bestemmelsen omfatter således bl.a. optagelser af et seksuelt forhold i form af samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje (jf. straffelovens §§ 224 og 225) med en person under 18 år. Efter forarbejderne må der i øvrigt lægges vægt på, om optagelsen viser en person under 18 år, der deltager i kønsligt forhold, eller over for hvem der i forbindelse med optagelsen må antages at være foretaget en groft krænkende handling, f.eks. ved at anvende den pågældende som model for fotografering af kønsdele eller af seksuelt prægede berøringer, jf. Folketingstidende 1979-80 (2. samling), tillæg A, spalte 1782-85. Almindelige nøgenbilleder, hvor der ikke fokuseres på kønsdelene, falder derimod uden for bestemmelsen.

Bestemmelsen omfatter optagelse, der sker med henblik på salg eller anden udbredelse. Kerneområdet er optagelse af fotografier mv., som efterfølgende anvendes til fremstilling af materiale, der udbydes til salg. Bestemmelsen er imidlertid ikke begrænset til salg eller anden udbredelse som led i erhvervsmæssig virksomhed, og den omfatter således også tilfælde, hvor optagelserne gøres tilgængelige vederlagsfrit på internettet, eller hvor udbredelsen sker ved bytte eller i en lukket kreds, herunder i foreninger med et begrænset antal medlemmer. Bestemmelsen omfatter derimod som udgangspunkt ikke private (utugtige) optagelser af unge under 18 år, idet dette normalt ikke vil ske med henblik på salg eller anden udbredelse. Selve den handling, der optages, kan dog være strafbar efter andre bestemmelser i straffeloven, f.eks. straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år (jf. §§ 224 og 225 om anden kønslig omgængelse) eller § 232 om blufærdighedskrænkelse.

Den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 235. På samme måde som i § 230 anses som særligt skærpende omstændigheder navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter. Bestemmelsen omfatter enhver form for udbredelse, herunder eksport, distribution, transmission mv.

Efter § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, er dog ikke omfattet, hvis den pågældende har givet samtykke til besiddelsen, jf. stk. 3.

»Besiddelse« af børnepornografisk materiale omfatter tilfælde, hvor et billede mv. lagres på f.eks. videobånd, harddisk, diskette eller USB-nøgle, således at den pågældende kan kalde billedet frem igen. Derimod er det forudsat, at den blotte betragtning af tv-udsendelser (eksempelvis sendt via satellit) eller af billeder på internettet, hvor der måtte være fri adgang (uden krav om betaling af vederlag) til børnepornografisk materiale, falder uden for bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 473.

2.3. Forældelse

Straffelovens kapitel 11 om ophør af den strafbare handlings retsfølger indeholder bestemmelser om forældelse af strafansvar, herunder bl.a. visse særlige regler om forældelse i sager om seksuelt misbrug af børn.

Efter straffelovens § 93 afhænger forældelsesfristens længde af strafferammen for den pågældende forbrudelse. Forældelsesfristen er 2 år, når strafferammen ikke overstiger fængsel i 1 år, 5 år ved en strafferamme på fængsel indtil 4 år, 10 år ved en strafferamme på fængsel indtil 10 år, og 15 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel på bestemt tid. For enkelte lovovertrædelser er der fastsat særlige regler om en længere forældelsesfrist. Eksempelvis fremgår det af § 93, stk. 3, at forældelsesfristen for overtrædelse af straffelovens § 223, stk. 1 (om samleje bl.a. med adoptivbarn, plejebarn mv. under 18 år), i intet tilfælde er mindre end 10 år.

Efter straffelovens § 94 regnes forældelsesfristen som udgangspunkt fra den dag, den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt. Efter § 94, stk. 4, regnes forældelsesfristen for bl.a. en række sædelighedsforbrydelser (f.eks. straffelovens §§ 210 om incest, § 216 om voldtægt, § 222 om samleje med en person under 15 år og § 223 om samleje bl.a. med adoptivbarn, plejebarn mv. under 18 år) dog tidligst fra den dag, den forurettede fylder 18 år.

Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 94, stk. 4, at den navnlig er udformet med henblik på tilfælde, hvor det misbrugte barn kan være knyttet til gerningsmanden på en sådan måde, at barnet føler sig presset til at hemmeligholde forbrydelsen. Det gælder

først og fremmest incestsager og sager, hvor barnet er den skyldiges adoptivbarn, stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 7813. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at det ændrede tidspunkt for forældelsesfristens begyndelse ikke indebærer en ændring af kravene til bevisernes styrke i en straffesag.

3. Konventionens hovedindhold

Konventionen er medtaget som bilag 2 til lovforslaget.

Konventionens kapitel 1 (artiklerne 1-3) indeholder bl.a. bestemmelser om konventionens formål og visse definitioner. Det fremgår bl.a., at et »barn« i konventionens forstand er en person under 18 år.

Kapitel 2 (artiklerne 4-9) indeholder bestemmelser om tiltag til forebyggelse af seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, herunder om uddannelse af børn og af personer, der har kontakt med børn i deres arbejde, og om børns deltagelse i relevante beslutningsprocesser mv.

Kapitel 3 (artikel 10) vedrører de nationale tiltag for at sikre koordination og samarbejde i indsatsen for at beskytte børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, mens kapitel 4 (artiklerne 11-14) vedrører støtte- og beskyttelsesforanstaltninger over for ofre for sådanne forbrydelser.

Kapitel 4 indeholder bl.a. pligter for staterne til at sikre, at der sker underretning af de relevante myndigheder, når der er rimelig anledning til at tro, at et barn er offer for en forbrydelse, der er omfattet af konventionen. Endvidere indeholder kapitlet f.eks. en pligt for staterne til i de tilfælde, hvor forældrene eller de personer, der tager sig af barnet, er involveret i forbrydelserne, at sikre muligheden for, at gerningsmanden kan fjernes fra familien, og at ofret tilsvarende kan fjernes i en periode, der skal fastsættes i overensstemmelse med barnets tarv.

Kapitel 5 (artiklerne 15-17) indeholder bestemmelser om behandling af navnlig personer, der er dømt eller undergivet efterforskning for forbrydelser omfattet af konventionen. Staterne skal også sikre f.eks. behandling, der er tilpasset børn under den kriminelle lavalder, der begår seksuelle krænkelser.

Konventionens materielle straffebestemmelser og bestemmelser vedrørende f.eks. staternes jurisdiktion (straffemyndighed), ansvar for juridiske personer og sanktioner i anledning af forbrydelser, der er omfattet af konventionen, er indeholdt i konventionens kapitel 6 (artiklerne 18-29).

Efter artikel 18 skal staterne kriminalisere forsætlige seksuelle aktiviteter med børn, som ikke har nået den alder for seksuelle aktiviteter, som er fastsat i national ret. Endvidere skal staterne bl.a. kriminalisere forsætlige tilfælde af seksuelle aktiviteter med børn, hvor der er gjort brug af tvang, magt eller trusler.

Konventionens artikel 19 stiller krav om, at staterne bl.a. skal kriminalisere den, der forsætligt rekrutterer eller tvinger et barn til prostitution, eller som profiterer af eller på anden måde udnytter et barn ved dets deltagelse i prostitution, samt den, der forsætligt benytter sig af seksuelle ydelser fra et barn, der er prostitueret.

Artikel 20 vedrører staternes forpligtelser til at kriminalisere en række forsætlige forhold vedrørende børnepornografi. Efter bestemmelsen skal det således bl.a. være strafbart at fremstille, udbyde, besidde eller videresende børnepornografi eller at gøre det tilgængeligt for andre. Der kan dog tages forbehold for kriminalisering af fremstilling og besiddelse af børnepornografi i tilfælde, som involverer børn, der har nået den seksuelle lavalder, som er fastsat i national ret, hvis billederne fremstilles eller besiddes med deres samtykke og udelukkende til privat brug.

Endvidere skal det være strafbart forsætligt og ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi at skaffe sig adgang til børnepornografi, idet der dog også kan tages forbehold over for denne bestemmelse.

Efter konventionens artikel 21 forpligtes staterne til at kriminalisere en række forsætlige forhold vedrørende børns medvirken i såkaldte pornografiske optrædener. Staterne skal således bl.a. kunne straffe den, der rekrutterer eller udnytter en person under 18 år til at deltage i pornografiske optrædener, og den, der er tilskuer til en sådan optræden.

Konventionens artikel 22 forpligter staterne til at sikre, at det er strafbart forsætligt og med et seksuelt formål at foranledige, at et barn, som ikke har nået den seksuelle lavalder, overværes seksuelt misbrug eller seksuelle aktiviteter, selv om barnet ikke skal deltage i aktiviteterne.

Artikel 23 vedrører såkaldt grooming. Efter denne bestemmelse skal staterne kriminalisere en voksen persons forsætlige forslag til et barn via informations- og kommunikationsteknologi om at mødes, når barnet ikke har nået den seksuelle lavalder, og forslaget fremsættes med henblik på at begå en forbrydelse mod barnet, f.eks. opnåelse af samleje med den pågældende, og hvor forslaget er fulgt op af handlinger, der leder til et sådant møde.

Efter artikel 27 forpligtes staterne til at sikre, at forbrydelser omfattet af konventionen bliver mødt med

sanktioner, der er effektive, som står i rimeligt forhold til overtrædelsen, og som har en afskrækkende virkning, når forbrydelsens alvor tages i betragtning.

I kapitel 7 (artiklerne 30-36) er fastsat en række processuelle bestemmelser mv. om efterforskning og retsforfølgning af sager om seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn. Kapitlet indeholder bl.a. regler om forældelse af strafansvar og om videoafhøring af børn i visse sager.

Efter konventionens artikel 33 forpligtes staterne til at sikre, at forældelsesfristen for bl.a. tilfælde af seksuelt misbrug af børn, børneprostitution, rekruttering af børn til pornografiske optrædener og fremstilling af børnepornografisk materiale gør det muligt at indlede retsforfølgning, efter at ofret er blevet myndigt. Endvidere skal fristen stå i rimeligt forhold til grovheden af den forbrydelse, der er tale om.

Kapitel 8 (artikel 37) indeholder regler om indsamling og opbevaring af nationale data om sædelighedsforbrydere, mens kapitel 9 (artikel 38) vedrører staternes samarbejde om bl.a. forebyggelse af seksuelt misbrug mv., beskyttelse af og hjælp til ofre og efterforskning af forbrydelser omfattet af konventionen.

Kapitel 10 (artiklerne 39-41) indeholder bestemmelser om overvågningsmekanismer i henhold til konventionen, kapitel 11 (artiklerne 42-43) bestemmelser om forholdet til andre internationale instrumenter og kapitel 12 (artikel 44) bestemmelser om proceduren i forbindelse med ændringer af konventionen. Kapitel 13 (artiklerne 45-50) indeholder konventionens afsluttende bestemmelser.

4. Lovforslagets udformning

4.1. Indledende bemærkninger

Som det fremgår af pkt. 3 ovenfor, indeholder Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug en række forskellige forpligtelser for de deltagende stater med hensyn til bl.a. forebyggelse af seksuelt misbrug af børn, behandling af personer, der er dømt for sådanne overgreb, støtte til ofre og kriminalisering af visse nærmere angivne forhold.

Efter regeringens opfattelse opfylder gældende dansk lovgivning i vidt omfang de forpligtelser, der følger af konventionen. Det kan i den forbindelse nævnes, at konventionens kapitel 2 (artikel 4-9) om forebyggende foranstaltninger bl.a. må anses for opfyldt ved § 154 i lov om social service, hvorefter den, der får kendskab til, at en person under 18 år fra forældres eller andre opdragers side udsættes for vanrøgt mv., har pligt til at underrette kommunen. Endvidere kan nævnes, at der i medfør af § 88 i lov om rets-

sikkerhed og administration på det sociale område er nedsat et Børneråd, der bl.a. skal arbejde for at sikre børns rettigheder. I medfør af lov nr. 520 af 21. juni 2005 om indhentelse af børneattester i forbindelse med ansættelse af personale mv. er der på en række områder fastsat regler om indhentelse af en børneattest med henblik på at hindre, at personer, der tidligere er dømt for seksuelt krænkende adfærd, bliver ansat i erhverv, hvor de kommer i kontakt med børn.

Det kan f.eks. også nævnes, at der er etableret en national telefonrådgivning, som henvender sig til voksne med seksuel interesse i børn, og et ambulante behandlingstilbud til børn og unge i alderen 6-18 år med en krænkende adfærd (projekt »Janus«).

Med hensyn til konventionens kapitel 3 og 4 (artikel 10-14) om koordinering og samarbejde mellem myndigheder samt beskyttende foranstaltninger, hjælp til ofre mv. kan der bl.a. peges på arbejdet i SISO (Videnscenter for sociale indsatser ved seksuelle overgreb mod børn), som bl.a. har åbne rådgivningslinjer, og på mulighederne for at kontakte og få rådgivning hos Team for Seksuelt Misbrugte Børn på Rigshospitalet.

For så vidt angår beskyttende foranstaltninger mv. kan også nævnes, at kommunerne efter lov om social service § 52 i visse tilfælde har mulighed for at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet, og at der efter lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv. bl.a. er hjemmel til at forbyde en person over 18 år at opholde sig i sit hjem, når der er en begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtrædelse af straffelovens § 210 (incest) eller en overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden mv. Der er også efter reglerne i retsplejelovens § 762 om varetægtsfængsling mulighed for at fjerne en formodet gerningsmand fra barnet.

Konventionens kapitel 5 (artikel 15-17) indeholder forskellige bestemmelser om behandling mv., som må anses for opfyldt navnlig med den særlige visitationsordning vedrørende behandling af personer, der er dømt for sædelighedsforbrydelser, de behandlingstilbud, der findes til personer dømt for sædelighedsforbrydelser (bl.a. i Anstalten ved Herstedvester), samt den særlige behandlingsordning, der giver mulighed for, at den pågældende i visse tilfælde i stedet for en ubetinget fængselsstraf kan blive idømt en betinget dom med vilkår om psykiatrisk-sexologisk behandling. Som nævnt ovenfor er der også etableret det særlige projekt »Janus« med et ambulante behandlingstilbud til børn og unge i alderen 6-18 år med en krænkende adfærd.

Særligt med hensyn til de forpligtelser, der følger af konventionens kapitel 6 (artikel 18-29), til at kriminalisere en række forskellige handlinger kan henvises til de gældende bestemmelser i straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden, herunder § 216 om voldtægt, § 217 om opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang, § 222 om samleje med en person under 15 år, § 223 a om samleje mod betaling med en person under 18 år samt § 230 og § 235 om henholdsvis fremstilling, udbredelse og besiddelse af utugtige fotografier, film mv. af personer under 18 år (børnepornografisk materiale).

Konventionens artikel 27 om sanktioner og foranstaltninger indeholder et krav om, at staterne skal sikre, at der er mulighed for midlertidigt eller permanent at lukke ethvert etablerement, der har været brugt til at begå forbrydelser omfattet af konventionen (1. led), eller midlertidigt eller permanent at nægte gerningsmanden ret til at udøve den virksomhed, som led i hvilken den strafbare handling blev begået (2. led), jf. stk. 3, litra b.

Efter Justitsministeriets opfattelse må det antages, at bestemmelsen skal forstås således, at staterne er forpligtede til at sikre, at det efter national ret er muligt enten midlertidigt eller permanent at lukke ethvert etablerement, der har været brugt til at begå en af de omfattede forbrydelser (1. led), eller midlertidigt eller permanent at nægte gerningsmanden at udøve den virksomhed, under hvis dække forbrydelsen er begået (2. led). Efter Justitsministeriets opfattelse må artiklens 2. led om, at gerningsmanden skal kunne nægtes fortsat at udøve den virksomhed, som led i hvilken den strafbare handling blev begået, anses for opfyldt med straffelovens § 79, stk. 1 og 2, om retlighedsfrakendelse. Efter disse bestemmelser kan den, som udøver virksomhed, der kræver særlig autorisation, ved dom for strafbart forhold frakendes retten til fortsat at udøve den pågældende virksomhed, hvis det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen, og det samme gælder om udøvelse af anden virksomhed, når særlige omstændigheder taler derfor.

På enkelte punkter er der behov for lovændringer for at opfylde konventionens kapitel 6, jf. pkt. 4.2-4.4 nedenfor.

Med hensyn til konventionens kapitel 7 (artikel 30-36) om efterforskning, retspleje mv. kan navnlig henvises til reglerne i retsplejelovens kapitel 66 a om beskikkelse af en bistandsadvokat for den forurettede samt de forskellige øvrige regler, der giver mulighed for at tage særligt hensyn til den forurettede i en straffesag, herunder f.eks. reglerne i retsplejelovens §§ 29, 29 a og 30 om dørlukning, referatforbud og navnefor-

bud. Når det gælder den efterforskningsmæssige indsats på dette område, kan særligt nævnes Rigspolitiets nationale IT-efterforskningscenter (NITEC), hvor den særlige efterforskningsmæssige ekspertise vedrørende IT-kriminalitet, herunder vedrørende distribution mv. af børnepornografisk materiale på internettet, er samlet.

Den ovenfor nævnte redegørelse for konventionen og gældende dansk ret er i overensstemmelse med den vurdering af konventionens lovgivningsmæssige konsekvenser mv., som fremgår af Justitsministeriets notat herom, der er sendt til Folketingets Retsudvalg den 24. oktober 2007 (Alm. del – bilag 62 (folketingsåret 2007-08, 1. samling)).

4.2. Fremstilling og besiddelse af børnepornografi

4.2.1. Som det fremgår af pkt. 3 ovenfor, indeholder konventionens artikel 20 bestemmelser om kriminalisering af fremstilling, udbud, distribution, besiddelse mv. af børnepornografisk materiale. Efter Justitsministeriets opfattelse må denne bestemmelse anses for opfyldt i dansk ret navnlig ved straffelovens § 230 og § 235 om henholdsvis fremstilling (optagelse), udbredelse og besiddelse af børnepornografisk materiale, jf. herom pkt. 2.2 ovenfor.

Efter konventionens artikel 20, stk. 3, kan staterne i visse nærmere angivne tilfælde tage forbehold i forhold til pligten til at kriminalisere fremstilling og besiddelse af børnepornografisk materiale. Det gælder bl.a. den situation, hvor der er tale om fremstilling og besiddelse af billeder med samtykke fra en person, som har nået den seksuelle lavalder, der er fastsat i national ret, og hvor fremstillingen/bsiddelsen udelukkende er til privat brug.

En tilsvarende forbeholdsadgang findes i Rådets rammeafgørelse af 22. december 2003 om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi (2004/68/RIA), som blev gennemført i dansk ret ved lov nr. 228 af 2. april 2003. I forbindelse med ratifikationen af EU-rammeafgørelsen tog Danmark et sådant forbehold, og i overensstemmelse hermed omfatter straffelovens § 235, stk. 2, om besiddelse af utugtige fotografier, film mv. af personer under 18 år ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen, jf. § 235, stk. 3.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør sådanne tilfælde fortsat være undtaget fra det strafbare område, og der bør således i forbindelse med en dansk ratifikation af konventionen i givet fald tages et forhold i medfør af konventionens artikel 20, stk. 3, 2. led. Med hensyn til optagelse af utugtige fotografier, film mv.

af en person, der er fyldt 15 år, med den pågældendes samtykke og til privat brug, bemærkes, at disse som hidtil ikke vil være omfattet af straffelovens § 230, når optagelsen ikke sker med henblik på salg eller anden udbredelse af materialet. I øvrigt vil utugtige optagelser til privat brug kunne være omfattet f.eks. af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, hvis den pågældende ikke har givet et gyldigt samtykke til optagelserne, og der vil f.eks. kunne foreligge en overtrædelse af straffelovens § 222, hvis der har været tale om samleje med en person under 15 år. Endvidere må besiddelse af utugtige fotografier mv. til ikke-privat brug anses for omfattet af straffelovens § 235, stk. 1, jf. § 21, om forsøg på udbredelse af børnepornografisk materiale.

4.2.2. Som anført i pkt. 2.2 ovenfor, omhandler straffelovens § 235, stk. 2, den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier, film mv. af en person under 18 år. Det er som nævnt forudsat, at »besiddelse« efter denne bestemmelse kun foreligger, hvis billedet mv. er lagret (downloadet mv.) af vedkommende, hvorimod f.eks. situationer, hvor internetbrugere kommer ind på særlige områder (hjemmesider) med fri adgang (og ikke mod vederlag) til børnepornografisk materiale, falder uden for bestemmelsen.

Efter konventionens artikel 20, stk. 1, litra f, skal staterne sikre, at det er strafbart forsægtligt ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi at skaffe sig adgang til børnepornografi. Staterne kan dog samtidig forbeholde sig helt eller delvist at undlade at kriminalisere sådanne forhold, jf. artikel 20, stk. 4.

Spørgsmålet om kriminalisering af sådanne tilfælde, hvor internetbrugere (vederlagsfrit) skaffer sig adgang til børnepornografiske hjemmesider gennem internettet, uden at det børnepornografiske materiale lagres, har tidligere været overvejet af Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydensholt-udvalget). Udvalget anfører herom i delbetænkning nr. 1377/1999 om børnepornografi og IT-efterforskning, side 58 f., bl.a., at børnepornografisk materiale på internettet i en række tilfælde ikke vil blive lagret/downloadet, idet den pågældende bruger af internettet blot kan gå ind på særlige områder med børnepornografi (hjemmesider mv.) Udvalget fandt på denne baggrund, at det kunne virke utilstrækkeligt at holde en benyttelsesform, der i vidt omfang har afløst fysisk besiddelse, uden for det kriminaliserede område.

Udvalget pegede samtidig på, at det bevismæssigt ville kunne være vanskeligt at gennemføre sager, hvor selve det at betragte børnepornografi var kriminalise-

F. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

ret, og at en sådan kriminalisering i givet fald ville føre til en vanskelig afgrænsning i forhold til de mere tilfældighedsprægede situationer, der efter udvalgets opfattelse i hvert fald ikke burde være omfattet af en kriminalisering.

Rigspolitiet har over for Justitsministeriet oplyst, at der findes en række hjemmesider mv. på internettet med børnepornografisk materiale, som der ikke skal betales vederlag for at få adgang til, og hvor brugerne ikke behøver at lagre billederne mv.

Det må endvidere antages, at efterspørgslen efter børnepornografisk materiale, uanset hvordan dette gøres tilgængeligt, bidrager til, at der løbende produceres nyt børnepornografisk materiale og dermed begås nye seksuelle krænkelse og overgreb mod børn.

I overensstemmelse med konventionens artikel 20 vil det i givet fald alene være forsætlige forhold, hvor en person bevidst skaffer sig adgang til en hjemmeside mv. med børnepornografisk materiale, der kriminaliseres. En sådan bestemmelse vil f.eks. ikke skulle omfatte den, der uforvarende kommer ind på en hjemmeside med børnepornografisk materiale og straks forlader den igen.

Hertil kommer, at Rigspolitiet over for Justitsministeriet har oplyst, at hjemmesider mv. med børnepornografisk materiale i praksis må anses for at være vanskelige at komme tilfældigt ind på. De pågældende hjemmesider vil således typisk have adresser med en kompliceret og/eller ulogisk opbygning, og det vil som udgangspunkt ikke være muligt at finde frem til disse hjemmesider ved, at man via de mest almindelige søgemaskiner på internettet søger f.eks. på forskellige ord, der kunne relatere sig til børnepornografi. Adgang til hjemmesider på internettet med børnepornografisk materiale, som der ikke skal betales vederlag for at få adgang til, forudsætter i praksis normalt, at den pågældende forinden har modtaget præcise oplysninger om hjemmesidens adresse f.eks. fra andre personer eller grupper/netværk med interesse for børnepornografisk materiale.

Med hensyn til mulighederne for at efterforske forhold, hvor en person har skaffet sig adgang til børnepornografisk materiale på internettet uden at betale vederlag herfor, har Rigspolitiet oplyst, at det med de nuværende teknologiske efterforskningsmuligheder i et vist omfang vil være muligt også efterfølgende at påvise, hvilke konkrete hjemmesider en bruger af en given computer har besøgt, men det vil dog i praksis være noget enklere og mindre ressourcerelevende at efterforske tilfælde, hvor der hos den pågældende f.eks. findes lagrede børnepornografiske fotografier eller film mv.

På den anførte baggrund er det efter en samlet vurdering Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for, at Danmark benytter muligheden for ikke at kriminalisere de forhold, der er omfattet af konventionens artikel 20, stk. 1, litra f. Det foreslås derfor, at straffelovens § 235, stk. 2, om besiddelse af utugtige fotografier, film mv. af personer under 18 år i overensstemmelse med konventionens artikel 20 udvides til også at omfatte tilfælde, hvor en person via internettet mv. forsætligt skaffer sig adgang til børnepornografisk materiale uden at betale vederlag for det.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til ændring af straffelovens § 235, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

4.3. Pornografiske forestillinger

Som det fremgår af pkt. 3 ovenfor, forpligter konventionens artikel 21 staterne til at kriminalisere en række forsætlige forhold vedrørende børns medvirken i såkaldte pornografiske forestillinger. Staterne skal efter artikel 21 kunne straffe den, der rekrutterer eller på anden måde får et barn til at deltage i pornografiske forestillinger, den, der tvinger et barn til at deltage i pornografiske forestillinger eller som profiterer af eller på anden måde udnytter et barn til sådanne formål, og den, som er tilskuer til pornografiske forestillinger med deltagelse af børn.

Det fremgår af pkt. 147 i den forklarende rapport til konventionen, at den nærmere definition af udtrykket »pornografisk forestilling« er overladt til de enkelte deltagende stater, og at der i den forbindelse bl.a. kan lægges vægt på forholdets offentlige eller private og erhvervsmæssige eller ikke-erhvervsmæssige karakter. Det anføres dog samtidig, at bestemmelsen navnlig har til formål at ramme organiserede »live«-optrædere af børn, der udøver en tydelig seksuel handling, og af pkt. 143 i den forklarende rapport fremgår, at man ved den nedre afgrænsning af »en tydelig seksuel handling« i det mindste skal lade utugtlig udstilling af et barns kønsdele være omfattet af kriminaliseringen.

Visse af de forhold, som er omfattet af konventionens artikel 21, er kriminaliseret i gældende bestemmelser i dansk ret. Med hensyn til tilfælde, hvor en person f.eks. rekrutterer, tvinger eller udnytter et barn til at deltage i en pornografisk forestilling, drejer det sig navnlig om straffelovens § 228 om rufferi, § 229, stk. 1, om den, der fremmer kønslig usædelighed, eller straffelovens § 262 a, stk. 2, om menneskehandel. Det gælder dog kun i de grovere tilfælde, hvor den pornografiske forestilling har karakter af »kønslig usædelighed«, herunder f.eks. hvis det optrædende barn indgår

i et seksuelt forhold til andre. Hertil kommer bl.a. straffelovens § 260 om ulovlig tvang.

Det kan også nævnes, at efter restaurationsloven § 26, stk. 2, må optræden for offentligheden i restaurationer kun ske med politiets tilladelse. Efter Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 11. august 1995 skal det som vilkår for politiets tilladelse til striptease eller anden form for nøgendsans bl.a. fastsættes, at børn under 18 år ikke må medvirke. Overtrædelse af § 26, stk. 2, straffes med bøde, der under skærpende omstændigheder eller i gentagelsestilfælde kan stige til fængsel indtil 4 måneder, jf. restaurationslovens § 37, stk. 1 og 2.

Restaurationslovens § 26, stk. 2, giver således også mulighed for at straffe i visse af de situationer, der er omfattet af konventionens artikel 21. Det gælder imidlertid ikke, hvis der f.eks. ved en fejl ikke er stillet det vilkår, der er nævnt i cirkulæreskrivelsen, eller hvis den pornografiske optræden foregår i forbindelse med et arrangement, der ikke er omfattet af restaurationsloven.

Endelig vil straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser kunne anvendes i visse af de situationer, der er nævnt i konventionens artikel 21, bl.a. afhængigt af, om der er givet et (gyldigt) samtykke fra barnet. Straffelovens § 232 vil derimod f.eks. næppe kunne anvendes som straffehjemmel over for den enkelte tilskuer i en større forsamling, der overværer, at en 17-årig frivilligt optræder pornografisk, f.eks. i et striptease-show.

Det bemærkes, at EU-rammeafgårelsen om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi, jf. pkt. 4.2.1 ovenfor, indeholder en lignende bestemmelse, der bl.a. indeholder en pligt til at gøre det strafbart at hverve et barn til at deltage i pornografisk optræden. Danmark afgav i forbindelse med forhandlingerne om rammeafgårelsen en forklarende erklæring om, at »pornografisk optræden« skal forstås som udtrykket »kønslig usædelighed« i straffeloven, dvs. f.eks. prostitution og lignende seksuelle forhold til andre. På baggrund af det, der som nævnt ovenfor er anført i den forklarende rapport til konventionen om forståelsen af udtrykket »pornografisk forestilling« i relation til denne konvention, må det imidlertid antages, at den begrænsning, som er lagt til grund i forhold til EU-rammeafgårelsen, ikke kan anvendes i forhold til konventionens artikel 21. Dette skyldes, at staterne som nævnt ovenfor i hvert fald skal lade utugtlig udstilling af et barns kønsdele være omfattet af kriminaliseringen, hvilket imidlertid ikke i sig selv vil være omfattet af straffelovens bestemmelser om »kønslig usædelighed«.

På den anførte baggrund foreslås det med henblik på at opfylde konventionens artikel 21, at der indsættes en ny bestemmelse (straffelovens § 235 a), der dels omfatter rekruttering og anden medvirken til, at personer under 18 år deltager i pornografiske forestillinger, dels omfatter den, der som tilskuer overværer en sådan optræden med deltagelse af personer under 18 år.

Det foreslås, at der i lovtæksten i stedet for konventionens udtryk (»pornografisk«) anvendes udtrykket »utugtlig« optræden, som i dag bl.a. anvendes i straffelovens bestemmelser om børnepornografi (§§ 230 og 235). Den foreslåede bestemmelse vil således omfatte en række forskellige former for optræden af seksuel karakter, herunder tilfælde, hvor den pågældende optræder med striptease eller andre former for nøgendsans.

Med udgangspunkt i det, der er anført i den forklarende rapport til konventionen, foreslås det endvidere, at den nye bestemmelse i straffelovens § 235 a afgrænses nærmere til »forestillinger«. Hermed sigtes først og fremmest til optrædener, hvor der kun er adgang mod betaling, men også optrædener, som f.eks. arrangeres ved lukkede sammenkomster for en afgrænset gruppe af personer, uden at der opkræves betaling, vil være omfattet. Det er forudsat, at der skal være tale om en vis forudgående planlægning og bestemmelsen vil således ikke omfatte tilfældighedsprægede optrædener – herunder når nogen er tilskuer til sådanne optrædener – f.eks. tilfælde, hvor en person under 18 år ved en fest spontant beslutter at »optræde« med et striptease-show.

Det bemærkes endelig, at der efter konventionens artikel 21, stk. 2, er mulighed for at begrænse kriminaliseringen af tilskuere til pornografiske forestillinger med deltagelse af en person under 18 år til tilfælde, hvor barnet er blevet rekrutteret til eller udsat for tvang i forbindelse med den pornografiske optræden. Efter Justitsministeriets opfattelse ville en sådan begrænsning imidlertid rejse en række vanskelige bevismæssige spørgsmål, idet domfældelse af en tilskuer til en pornografisk optræden i givet fald ville forudsætte, at der kunne føres bevis for, at han eller hun havde forset til (dvs. vidste eller anså det for overvejende sandsynligt), at det optrædende barn f.eks. var tvunget til at optræde. På denne baggrund finder Justitsministeriet, at der i forbindelse med en dansk ratifikation i givet fald ikke bør tages forbehold efter konventionens artikel 21, stk. 2.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4 (forslag til straffelovens § 235 a), og bemærkningerne hertil.

4.4. Forældelse

Efter konventionens artikel 33 skal medlemsstaterne sikre, at forældelsesfristen for bl.a. tilfælde af seksuelt misbrug af børn, børneprostitution, rekruttering eller udnyttelse af børn til pornografiske forestillinger og fremstilling af børnepornografisk materiale gør det muligt at indlede retsforfølgning, efter at ofret er blevet myndigt. Endvidere skal fristen stå i rimeligt forhold til grovheden af den forbrydelse, der er tale om, jf. pkt. 3 ovenfor.

Som det fremgår af pkt. 2.3 ovenfor, regnes forældelsesfristen efter straffelovens § 94, stk. 4, for en række sædelighedsforbrydelser tidligst fra den dag, den forurettede fylder 18 år. Det drejer sig bl.a. om bestemmelserne i straffelovens §§ 216-220, 222 og 223 (om bl.a. voldtægt, samleje med barn under 15 år, samleje med adoptivbarn mv.). De forhold, som er omfattet af konventionens artikel 18 (om seksuelt misbrug af børn), må således efter Justitsministeriets opfattelse anses for omfattet af den gældende bestemmelse i straffelovens § 94, stk. 4.

Konventionens artikel 19 om forskellige forhold vedrørende børneprostitution mv. må anses for opfyldt bl.a. ved straffelovens § 223 a om den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, § 228 om rufferi mv. og § 229, stk. 1 (alfonseri), om den, der fremmer kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand, eller som udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed, samt straffelovens § 262 a, stk. 2, nr. 1, om menneskehandel.

Straffelovens § 94, stk. 4, omfatter i dag ikke bestemmelserne i straffelovens §§ 223 a, 228 og 229, stk. 1, og med henblik på at opfylde konventionens artikel 33 foreslås det på denne baggrund, at disse bestemmelser tilføjes til opregningen i straffelovens § 94, stk. 4. Det samme gælder den foreslåede nye bestemmelse om rekruttering mv. af børn til at deltage i pornografiske forestillinger, jf. forslaget til straffelovens § 235 a, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 3), jf. pkt. 4.3 ovenfor.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til ændring af straffelovens § 94, stk. 4), og bemærkningerne hertil.

4.5. Bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sædelighedssager

4.5.1. Efter retsplejelovens § 185, stk. 1, 1. pkt., jf. stk. 2, må bevisførelse om et vidnes tidligere seksuelle adfærd kun finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Endvidere kan en sådan

bevisførelse kun tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen, jf. § 185, stk. 2.

Denne regel omfatter alene sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 216 (voldtægt), § 217 (opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang) og § 218, stk. 2 (samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen). Bestemmelsen omfatter også anden kønslig omgængelse end samleje og kønslig omgængelse med en person af samme køn i relation til de nævnte bestemmelser (jf. straffelovens §§ 224 og 225).

Formålet med retsplejelovens § 185, stk. 2, der blev indsat ved lov nr. 257 af 27. maj 1981, er at beskytte forurettede i voldtægtssager mv. mod den yderligere belastning, der ofte vil følge af en bevisførelse under straffesagen om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd. Det anføres i forarbejderne til bestemmelsen, at der kan forekomme sager, hvor det af hensyn til sagens opklaring, herunder retssikkerhedsmæssige hensyn, kan være nødvendigt i større eller mindre omfang at komme ind på forurettedes tidligere seksuelle adfærd.

Strafferetsplejeudvalget overvejede i betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager, side 11 ff., spørgsmålet om, hvorvidt retsplejelovens § 185, stk. 2, bør udvides til også at omfatte andre sædelighedsforbrydelser end voldtægt mv. Udvalget anførte i den forbindelse, at det forekommer, at der i sager om incest og andre seksuelle overgreb mod børn ønskes bevisførelse om barnets tidligere seksuelle eller seksualiserende adfærd. Selv om en sådan bevisførelse ikke har helt samme karakter som bevisførelse om voksnes tidligere seksuelle adfærd, kan der være anledning til at overveje, om ikke bevisførelsens tilladelighed bør afgøres efter samme restriktive kriterier. Den gene og krænkelser, som typisk er forbundet med en bevisførelse om tidligere seksuel adfærd, vil for vidnet typisk ikke ændres væsentligt ved, at lovovertrædelsen har karakter af et voldeligt overfald eller voldtægtslignende forhold, der er omfattet af den gældende bestemmelser, eller om den har karakter af en anden sædelighedsforbrydelse, der ikke er omfattet, f.eks. en overtrædelse af straffelovens § 222 om samleje med mindreårige eller § 232 om blufærdighedskrænkelser.

Efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse kunne det derfor overvejes at udvide anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2, til at gælde for sædelighedsforbrydelser i almindelighed, dvs. overtrædelser af straffelovens kapitel 24 og eventuelt tillige § 210 om incest. Under hensyn til, at Rigsadvokaten havde

iværksat en 3-årig indberetningsordning om erfaringerne i praksis med retsplejelovens § 185, stk. 2, fandt udvalget dog, at de endelige overvejelser herom burde afvente Rigsadvokatens kommende redegørelse.

4.5.2. Rigsadvokaten har i september 2008 afgivet sin redegørelse om bevisførelse i sædelighedssager om forurettedes tidligere seksuelle adfærd, jf. retsplejelovens § 185, stk. 2. Rigsadvokatens redegørelse er medtaget som bilag 3 til lovforslaget.

Det fremgår af redegørelsen, at Rigsadvokaten i den 3-årige indberetningsperiode har modtaget 6 indberetninger vedrørende retsplejelovens § 185, stk. 2. En nærmere gennemgang af sagerne findes under pkt. 4.2 i Rigsadvokatens redegørelse.

På baggrund af det meget beskedne antal indberettede sager anfører Rigsadvokaten, at bestemmelsen i retsplejelovens § 185, stk. 2, må antages meget sjældent at give anledning til tvister i konkrete sager. Rigsadvokaten finder dog ikke, at dette er ensbetydende med, at bestemmelsen er uden betydning. Det anføres således, at bestemmelsen hindrer, at der bliver stillet spørgsmål om forurettedes seksuelle adfærd, eller i det mindste medfører en stor tilbageholdenhed hermed. Det er således også nævnt i udtalelser fra anklagemyndigheden, at der i praksis sjældent bliver stillet spørgsmål om forurettedes tidligere seksuelle adfærd.

På baggrund af en gennemgang af de indberettede sager er det Rigsadvokatens opfattelse, at bestemmelsen må antages at opfylde sit formål, således at der kun i meget få tilfælde i praksis fremsættes ønske om bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager om voldtægt mv. I de tilfælde, hvor en sådan anmodning fremsættes, må det endvidere antages, at retten kun tillader bevisførelse herom i helt særlige tilfælde.

Rigsadvokaten finder på den baggrund, at den gældende bestemmelse på tilstrækkelig effektiv måde skærmer voldtægts ofre mod ydmygende bevisførelse, og at der ikke er behov for ændring af retsplejelovens § 185, stk. 2, med hensyn til voldtægtssager mv.

Rigsadvokaten anfører endvidere, at enkelte af de indberettede sager viser, at anklagemyndigheden har påberåbt sig retsplejelovens § 185, stk. 2, analogt i sager vedrørende sædelighedsforbrydelser begået mod børn.

Rigsadvokaten anfører, at den forurettede i andre sædelighedssager end voldtægt mv. må antages at have samme behov for beskyttelse mod ydmygende afhøringer og anden bevisførelse om tidligere seksuel

adfærd som forurettede i en sag vedrørende voldtægt mv.

Rigsadvokaten anfører samtidig, at behovet for en udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2, næppe er påtrængende i lyset af, at der er modtaget indberetning om meget få sager. Endvidere bemærker Rigsadvokaten, at principperne i retsplejelovens § 185, stk. 2, tilsyneladende i praksis i et vist omfang kan anvendes analogt i sager om andre sædelighedsforbrydelser end dem, der er nævnt i bestemmelsen. Hertil kommer, at bevisførelse om tidligere seksuel adfærd formentlig ofte begæres med det formål at få belyst den forurettedes troværdighed i den konkrete sag, og at bestemmelsen i retsplejelovens § 185, stk. 1, indeholder et værn herimod, idet bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed kun må finde sted efter rettens bestemmelse.

Efter Rigsadvokatens opfattelse er det imidlertid vanskeligt at se en reel begrundelse for, at bestemmelsen i § 185, stk. 2, om bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd kun gælder i voldtægtssager mv. og ikke i andre sædelighedssager.

Rigsadvokaten anfører, at det særligt i visse sager om seksuelle overgreb mod børn, hvor spørgsmålet om barnets troværdighed har en væsentlig betydning, kan være velbegrundet at fastsætte en klar regel om, at retten skal tage stilling til, om der må ske bevisførelse om barnets seksuelle adfærd.

Sammenfattende finder Rigsadvokaten, at det bør overvejes at udvide retsplejelovens § 185, stk. 2, således at bestemmelsen også kommer til at omfatte andre sædelighedsforbrydelser.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets og Rigsadvokatens synspunkter om behovet for at ændre loven, så den forurettede også i andre sædelighedssager end voldtægt mv. beskyttes mod den gene og krænkelse, der ofte vil være forbundet med bevisførelse om tidligere seksuel adfærd.

Det foreslås på denne baggrund, at retsplejelovens § 185, stk. 2, udvides til at omfatte sager om incest efter straffelovens § 210 og alle øvrige sædelighedsforbrydelser omfattet af straffelovens kapitel 24. Der er i øvrigt ikke tilsigtet ændringer med hensyn til anvendelsen af retsplejelovens § 185, stk. 2. Det er således forudsat, at bestemmelsen fortsat skal anvendes således, at det klare udgangspunkt er, at der ikke kan ske bevisførelse om ofrets tidligere seksuelle adfærd.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1 (forslag til ændring af retsplejelovens § 185, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

De foreslåede ændringer af straffeloven og retsplejeloven skønnes samlet set ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

6. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

7. De administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I bilag 1 til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de nugældende regler.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 94, stk. 4)

Det foreslås, at den særlige regel i straffelovens § 94, stk. 4, om begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen i visse sædelighedssager (f.eks. straffelovens § 216 om voldtægt og § 222 om samleje med en person under 15 år) udvides til også at omfatte sager om overtrædelse af straffelovens § 223 a om den, der som kunde har samleje med en prostitueret under 18 år, § 228 om rufferi og § 229, stk. 1, om såkaldt alfonseri samt den foreslåede § 235 a, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 3),

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af beskikkede advokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening, Børns Vilkår, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Red Barnet, Landsforeningen Hjælp Voldsofre, Center for Voldtægts ofre (Rigshospitalet) og Joan-Søstrene (Dannerhusets rådgivning).

om rekruttering mv. af personer under 18 år til at deltage i forestillinger med utugtig optræden. På samme måde som i f.eks. sager om voldtægt eller samleje med et barn under 15 år vil forældelsesfristen i de nævnte sager således efter forslaget tidligst begynde at løbe fra den dag, den forurettede fylder 18 år.

Med hensyn til udtrykket »den forurettede« i straffelovens § 94, stk. 4, bemærkes, at straffelovens §§ 228, stk. 1, og 229, stk. 1, i forhold til prostituerede under 18 år omfatter tilfælde, hvor en person forleder nogen til at søge fortjeneste ved kønslig usædelighed (prostitution mv.), eller hvor en person for vindings skyld optræder som mellemmand eller udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed. I sådanne tilfælde vil forældelsesfristen efter den foreslåede ændring af straffelovens § 94, stk. 4, tidligst løbe fra den

dag, den pågældende prostituerede mv. (»forurettede«) fylder 18 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 235, stk. 2)

Straffelovens § 235, stk. 2, omhandler den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier, film mv. af personer under 18 år (børnepornografisk materiale mv.). Ved »besiddelse« forstås i tilfælde, hvor en person skaffer sig adgang til børnepornografisk materiale via internettet, at det pågældende materiale lagres (downloades mv.) af vedkommende, f.eks. på en USB-nøgle eller computerens harddisk.

Den foreslåede ændring af straffelovens § 235, stk. 2, indebærer, at bestemmelsen udvides til også at omfatte tilfælde, hvor en person gennem internettet eller lignende system til spredning af information gør sig bekendt med børnepornografisk materiale mv., selv om der ikke sker lagring af materialet, og selv om der ikke skal betales vederlag for at få adgang til materialet.

Den foreslåede ændring omfatter tilfælde, hvor sådant materiale findes på internettet. Bestemmelsen omfatter desuden tilfælde, hvor materialet gøres tilgængeligt gennem »et lignende system til spredning af information« (som internettet), jf. den tilsvarende formulering af straffelovens § 9 a (om dansk straffemyndighed). På samme måde som i relation til straffelovens § 9 a er det med denne tilføjelse tilsigtet at »fremtidssikre« bestemmelsen i forhold til den teknologiske udvikling. Det vil således ikke være afgørende for anvendelsen af den foreslåede tilføjelse i § 235, stk. 2, at den ulovlige udbredelse af tekst-, lyd- eller billedmateriale mv. sker ved hjælp af den teknologi, der ligger til grund for nutidens internet. Der skal imidlertid være tale om en udbredelse af samme karakter som den, der i dag sker gennem internettet.

Det er ikke en betingelse for at anvende den foreslåede tilføjelse, at materialet er alment tilgængeligt via internettet mv. Tilføjelsen omfatter også materiale, som kun er tilgængeligt for en mindre, afgrænset kreds af personer. Det afgørende er, at de pågældende personer skaffer sig adgang til materialet via internettet mv.

Bestemmelsen omfatter alene forsætlige forhold, og den foreslåede ændring vil således f.eks. ikke omfatte tilfælde, hvor en person tilfældigt kommer ind på en hjemmeside med børnepornografisk materiale, som den pågældende herefter straks forlader. Som det fremgår af pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige be-

mærkninger, er det efter Rigspolitiets vurdering i praksis vanskeligt at finde frem til hjemmesider med børnepornografisk materiale mv., hvis man ikke på forhånd har kendskab til de pågældende hjemmesider. Det skyldes, at sådanne hjemmesider typisk har adresser med en kompliceret og/eller ulogisk opbygning, og at det som udgangspunkt ikke vil være muligt at finde frem til disse hjemmesider via de mest almindelige søgemaskiner på internettet ved f.eks. at søge på ord eller udtryk, som kan relatere sig til børnepornografi.

Domfældelse for i givet fald at have skaffet sig adgang til børnepornografisk materiale mv. via internettet (uden at der er sket lagring eller er betalt herfor) vil i overensstemmelse med almindelige regler forudsætte, at det i den enkelte sag kan godtgøres, at det på det tidspunkt, hvor den pågældende person besøgte en given hjemmeside, var en hjemmeside med børnepornografisk materiale.

Der er med den foreslåede ændring af § 235, stk. 2, ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde, herunder i afgrænsningen af, hvornår der er tale om »utugtigt« materiale omfattet af bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 235 a)

Det foreslås, at der som § 235 a indsættes en ny bestemmelse i straffeloven om forestillinger med utugtig optræden af personer under 18 år.

Udtrykket »utugtig« skal som udgangspunkt forstås i overensstemmelse med det tilsvarende udtryk i straffelovens §§ 230 og 235 om optagelse, udbredelse mv. af børnepornografisk materiale. Der må således bl.a. lægges vægt på, om der er tale om et seksuelt forhold i form af samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje (jf. straffelovens §§ 224 og 225) eller anden groft krænkende handling som f.eks. fremvisning af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. En forestilling omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 235 a vil som udgangspunkt være en »liveoptræden«, der sker direkte over for de tilstedeværende tilskuere. En optræden af seksuel karakter direkte over for et publikum må anses for normalt i sig selv at være så krænkende over for en person under 18 år, hvis der åbenlyst f.eks. fremvises kønsdele, at der dermed er tale om en utugtig optræden. I praksis vil den foreslåede bestemmelse således omfatte en række forskellige former for optræden af seksuel karakter, herunder tilfælde, hvor den pågældende optræder med striptease eller andre former for nøgødens.

I det omfang der som led i forestillingen f.eks. er tale om samleje mv. med en person under 15 år, vil der kunne straffes i sammenstød med straffelovens § 222 om samleje med en person under 15 år, herunder medvirken hertil efter straffelovens § 23.

Bestemmelsen omfatter »forestillinger« med utugtig optræden. Hermed sigtes først og fremmest til optrædere, hvor der kun er adgang mod betaling, men bestemmelsen vil også kunne omfatte optrædere, som f.eks. arrangeres ved lukkede sammenkomster for en afgrænset gruppe af personer, uden at der opkræves betaling. Det forudsættes, at der skal være tale om en vis forudgående planlægning af arrangementet af den seksuelle optræden, og bestemmelsen vil således ikke omfatte tilfældighedsprægede optrædere, selv om der er tilskuere, som f.eks. hvis en person under 18 år ved en privat fest i kådhed beslutter at »optræde« med et striptease-show, jf. om stk. 2 nedenfor.

Det er forudsat, at bestemmelsen kun finder anvendelse i forhold til en konkret forestilling, hvis en person under 18 år deltager med en utugtig optræden. I en situation, hvor en person under 18 år deltager med en isoleret set ikke-utugtig optræden, vil bestemmelsen således ikke finde anvendelse, selv om andre indslag i den samme forestilling med deltagelse af voksne personer eventuelt må anses for utugtige, medmindre der er en nær sammenhæng eller sammenkædning mellem de forskellige indslag.

Forslaget til *stk. 1, 1. pkt.*, omfatter den, der rekrutterer eller i øvrigt medvirker til, eller som udnytter, at en person under 18 år deltager i en forestilling med utugtig optræden. Bestemmelsen omfatter således enhver form for rekruttering eller bistand til, at en person under 18 år deltager i en sådan forestilling, herunder tilfælde, hvor den pågældende overtales, lokkes, narres eller vildledes til at deltage. Hvis der er anvendt ulovlig tvang efter straffelovens § 260 for at få den pågældende til at deltage, vil der også kunne straffes for overtrædelse af denne bestemmelse. Det samme gælder, hvis det pågældende forhold i grovere tilfælde f.eks. også måtte være omfattet af straffelovens §§ 228-229 (hvis der er tale om rekruttering til en forestilling som led i kønslig usædelighed).

Med udtrykket »udnytter« sigtes bl.a. til tilfælde, hvor en person opnår direkte økonomisk vinding som følge af en sådan optræden, men bestemmelsen omfatter også andre former for udnyttelse, f.eks. hvor der er tale om en forestilling, som der ikke tages betaling for, men hvor den pågældende udnytter forestillingen til at pleje eller skabe kontakter med bestemte personer.

Forslaget til *stk. 1, 2. pkt.*, angiver, hvornår der navnlig foreligger sådanne særligt skærpende om-

stændigheder, at strafferammen forhøjes til fængsel i 6 år. Bestemmelsen svarer til straffelovens § 230, stk. 1, 2. pkt., og § 235, stk. 1, 2. pkt., vedrørende optagelse eller udbredelse mv. af børnepornografisk materiale. Der er ikke tale om en udtømmende opregning af skærpende omstændigheder, og alt efter forholdene i den konkrete sag vil f.eks. også den forurettedes unge alder i sig selv kunne være en særligt skærpende omstændighed.

Forslaget til *stk. 2* omfatter tilskuere til forestillinger med utugtig optræden, hvor der deltager personer under 18 år, jf. stk. 1. Bestemmelsen omfatter alene forsætlige forhold, og den pågældende tilskuer skal således bl.a. være klar over eller anse det for overvejende sandsynligt, at der deltager en person under 18 år i forestillingen. Bestemmelsen vil således ikke omfatte den, der overværer en forestilling med utugtig optræden, f.eks. et striptease-show, uden at være klar over, at der deltager personer under 18 år. Hvis den pågældende undervejs bliver opmærksom på, at han eller hun overværer utugtig optræden af personer under 18 år, vil bestemmelsen derimod kunne anvendes, hvis den pågældende fortsætter med at være tilskuer til forestillingen.

Bestemmelsen omfatter »tilskuere« til sådanne forestillinger, dvs. personer som kommer til stede med henblik på at overvære den pågældende forestilling. Bestemmelsen omfatter derimod ikke f.eks. et bud, som kommer til stede for at aflevere en forsendelse, mens forestillingen foregår, medmindre den pågældende derefter giver sig til at overvære forestillingen som tilskuer.

Der vil efter omstændighederne tillige kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse, jf. også straffelovens § 23 om medvirken hertil, hvis den konkrete optræden er af en sådan karakter, at den også må anses for omfattet af denne bestemmelse, f.eks. hvis der er tale om et mindre barn, der optræder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1 (§ 185, stk. 2)

Det foreslås, at retsplejelovens § 185, stk. 2, hvorefter der kun efter rettens nærmere bestemmelse kan ske bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager om voldtægt mv., udvides til også at omfatte sager om incest efter straffelovens § 210 og alle øvrige sædelighedsforbrydelser omfattet af straffelovens kapitel 24. Der er i øvrigt ikke tilsigtet ændringer med hensyn til anvendelsen af retsplejelovens § 185,

stk. 2. Det er således forudsat, at bestemmelsen fortsat skal anvendes således, at det klare udgangspunkt er, at der ikke kan ske bevisførelse om ofrets tidligere seksuelle adfærd.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2009.

Den foreslåede ændring af forældelsesfristens begyndelsestidspunkt i sager om overtrædelse af straffelovens § 223 a, § 228 og § 229, stk. 1, jf. forslaget til ændring af straffelovens § 94, stk. 4 (lovforslagets § 1,

nr. 1), omfatter ikke tilfælde, hvor der ved lovens ikrafttræden er indtrådt forældelse efter de gældende regler. Er der derimod ikke indtrådt forældelse ved lovens ikrafttræden, vil den foreslåede ændring af straffelovens § 94, stk. 4, om forældelsesfristens begyndelsestidspunkt finde anvendelse. Dette svarer til, hvad der var gældende, da den oprindelige § 94, stk. 4, blev indsat i straffeloven (lov nr. 441 af 31. maj 2000) og ved den senere generelle ændring af forældelsesreglerne i 2005 (lov nr. 364 af 24. maj 2005).

Til § 4

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 94. Forældelsesfristen regnes fra den dag, da den strafbare virksomhed eller undladelse er opført.

Stk. 2. (Udelades)

Stk. 3. (Udelades)

Stk. 4. For overtrædelse af denne lovs §§ 210, 216-220, 222, 223, 245 a, 246, jf. § 245 a, og § 262 a, stk. 2, regnes forældelsesfristen dog tidligst fra den dag, den forurettede fylder 18 år. Det samme gælder overtrædelse af denne lovs §§ 224 og 225, jf. §§ 216-220, 222 og 223.

Stk. 5. (Udelades)

Stk. 6. (Udelades)

§ 235. Den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen.

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1068 af 6. november 2008, foretages følgende ændringer:

1. § 94, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. For overtrædelse af denne lovs §§ 210, 216-220, 222, 223, 223 a, 228, § 229, stk. 1, § 235 a, stk. 1, § 245 a, § 246, jf. § 245 a, og § 262 a, stk. 2, regnes forældelsesfristen dog tidligst fra den dag, den forurettede fylder 18 år. Det samme gælder overtrædelse af denne lovs §§ 224 og 225, jf. §§ 216-220 og 222-223 a.«

2. § 235, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år«

*Gældende formulering**Lovforslaget***3.** Efter § 235 indsættes:

»§ 235 a. Den, der rekrutterer eller i øvrigt medvirker til, eller som udnytter, at en person under 18 år deltager i en forestilling med utugtig optræden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om forestillinger af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6. november 2008, foretages følgende ændring:

§ 185. Bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed må kun finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Spørgsmål om, hvorvidt vidnet er under tiltale eller har været straffet, stilles og besvares skriftligt. Kun retten og parterne gøres bekendt med svaret.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 216, 217 eller 218, stk. 2, samt §§ 224 eller 225, jf. §§ 216, 217 eller 218, stk. 2. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen.

1. § 185, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., finder i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 210 og kapitel 24 tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis den kan antages at være af væsentlig betydning for sagen.«

Bilag 2**Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug**

(Vedtaget af Ministerkomitéen på stedfortræderkomitéens 1002. møde den 12. juli 2007)

Europarådets medlemsstater og de øvrige parter, der undertegner denne konvention,

der finder, at Europarådets mål er at opnå større enhed mellem dets medlemmer,

der finder, at ethvert barn har ret til de beskyttelsesforanstaltninger, der som følge af barnets status som mindreårig måtte være påkrævet fra barnets families, samfundets og statens side,

der bemærker, at seksuel udnyttelse af børn, herunder især børnepornografi og -prostitution, og alle former for seksuelt misbrug af børn, herunder handlinger begået i udlandet, er ødelæggende for børns helbred og psykosociale udvikling,

der bemærker, at seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn har fået et betænkeligt omfang på både nationalt og internationalt plan, herunder især hvad angår såvel børns som gerningsmænds øgede brug af informations- og kommunikationsteknologi (IKT), og at forebyggelse og bekæmpelse af denne seksuelle udnyttelse og dette seksuelle misbrug af børn kræver internationalt samarbejde,

der finder, at børns velfærd og tarv er grundlæggende værdier, der deles af alle medlemsstater og skal fremmes uden diskrimination,

der minder om handlingsplanen, der blev vedtaget af stats- og regeringscheferne i Europarådet på deres 3. topmøde (Warszawa, 16.-17. maj 2005), og som opfordrede til udarbejdelse af foranstaltninger, der kan standse seksuel udnyttelse af børn,

der især minder om Ministerkomitéens rekommandation R (91) 11 om seksuel udnyttelse, børnepornografi, -prostitution og handel med børn og unge voksne, rekommandation Rec(2001)16 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og konventionen om IT-kriminalitet (ETS nr. 185), herunder især konventionens artikel 9, samt Europarådets konvention om indsatsen mod menneskehandel (ETS nr. 197),

der erindrer om konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (1950, ETS nr. 5), den reviderede Europæiske Socialpakt (1996, ETS nr. 163) og den europæiske konvention om udøvelse af børns rettigheder (1996, ETS nr. 160),

der ligeledes erindrer om De Forenede Nationers konvention om barnets rettigheder, herunder især konventionens artikel 34, den frivillige tillægsprotokol om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi, protokollen om at forebygge, bekæmpe og straffe menneskehandel, især handel med kvinder og børn, der supplerer De Forenede Nationers konvention mod grænseoverskridende organiseret kriminalitet, samt ILO-konventionen om forbud mod og omgående indsats til afskaffelse af de værste former for børnearbejde,

der erindrer om Rådet for den Europæiske Unions rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi (2004/68/RIA), Rådet for Den Europæiske Unions rammeafgørelse om ofres stilling i forbindelse med straffesager (2001/220/RIA) og Rådet for Den Europæiske Unions rammeafgørelse om bekæmpelse af menneskehandel (2002/629/RIA),

der tager behørigt hensyn til andre relevante internationale instrumenter og programmer på dette område, herunder især Stockholm-erklæringen samt handlingsplanen vedtaget på den 1. verdenskongres mod seksuel udnyttelse af børn i kommercielt øjemed (27.-31. august 1996), det globale tilsagn vedtaget i Yokohama på den 2. verdenskongres mod seksuel udnyttelse af børn i kommercielt øjemed (17.-20. december 2001), tilsagnet og handlingsplanen vedtaget i Budapest på den forberedende konference til den 2. verdenskongres mod seksuel udnyttelse af børn i kommercielt øjemed (20.-21. november 2001), resolution S-27/2 »A world fit for children« (En verden egnet for børn) vedtaget af De Forenede Nationers generalforsamling og det treårige program »Et Europa for og med børn« vedtaget efter det 3. topmøde og lanceret ved Monaco-konferencen (4.-5. april 2006),

der er fast besluttet på effektivt at bidrage til det fælles mål om at beskytte børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, uanset hvem gerningsmanden er, og om at yde hjælp til ofrene, der tager hensyn til behovet for at forberede et omfattende internationalt instrument, der fokuserer på de forebyggende, beskyttende og strafferetlige aspekter af kampen mod alle former for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og opretter en særlig overvågningsmekanisme, er blevet enige om følgende:

Kapitel I

Formål, princippet om ikke-diskrimination og definitioner

Artikel 1

Formål

1. Denne konvention har til formål:

- a) at forebygge og bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn,
- b) at beskytte de rettigheder, der er tillagt børneofre for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, og
- c) at fremme det nationale og internationale samarbejde mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

2. Ved denne konvention oprettes der en særlig overvågningsmekanisme for at sikre, at parterne effektivt implementerer konventionens bestemmelser.

Artikel 2

Princippet om ikke-diskrimination

Parternes implementering af bestemmelserne i denne konvention, herunder især ofres mulighed for at nyde godt af foranstaltninger til beskyttelse af deres rettigheder, skal sikres uden diskrimination som følge af køn, race, hudfarve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilknytning til en national minoritet, formue, fødsel, seksuel orientering, helbred, handicap eller anden status.

Artikel 3

Definitioner

I denne konvention:

- a) betyder et »barn« en person under 18 år.
- b) omfatter »seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn« de i artikel 18-23 anførte handlinger.
- c) betyder »offer« et barn, der er udsat for seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug.

Kapitel II

Forebyggende foranstaltninger

Artikel 4

Principper

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger til forebyggelse af alle former for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og til beskyttelse af børn.

Artikel 5

Rekruttering og uddannelse af og øget opmærksomhed blandt personer, der har kontakt med børn i deres arbejde

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at få øget opmærksomheden på at beskytte børn og deres rettigheder blandt personer, der har regelmæssig kontakt med børn inden for uddannelses- og sundhedsområdet, det sociale område og rets- og retshåndhævelsesområdet samt inden for sport, kultur og fritidsaktiviteter.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at de i stk. 1 nævnte personer har fyldestgørende kendskab til seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, til metoder til at opdage dette og til den i artikel 12, stk. 1, nævnte mulighed.

3. Hver part skal i overensstemmelse med national ret træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at betingelserne for at få adgang til erhverv, hvor der er regelmæssig kontakt med børn, sikrer, at ansøgerne til disse erhverv ikke er blevet dømt for seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug af børn.

Artikel 6

Uddannelse til børn

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at børn under grundskole- og ungdomsuddannelsen orienteres om risikoen for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug samt om måder at beskytte sig på, og at oplysningerne er tilpasset deres udviklingstrin. En sådan orientering, der i relevante tilfælde gives i samarbejde med forældrene, skal gives som generel oplysning vedrørende seksualitet og skal særligt gøre opmærksom på risikosituationer, herunder især situationer, der omfatter brug af ny informations- og kommunikationsteknologi.

Artikel 7

Forebyggende indgribende behandling eller indgribende foranstaltninger

Hver part skal sikre, at personer, der frygter, at de måtte begå en af de af konventionen omfattede strafbare handlinger, i relevant omfang får adgang til effektiv indgribende behandling eller effektive indgribende foranstaltninger udformet til at vurdere og forebygge risikoen for strafbare handlinger.

Artikel 8

Foranstaltninger for offentligheden

1. Hver part skal fremme eller gennemføre kampanjer, der har til formål at øge offentlighedens opmærksomhed på og oplyse om fænomenet seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og om de forebyggende foranstaltninger, der kan træffes.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at forebygge eller forbyde udbredelse af materialer, der gør opmærksom på de af konventionen omfattede strafbare handlinger.

Artikel 9

Deltagelse blandt børn, den private sektor, mediernes og civilsamfundet

1. Hver part skal i overensstemmelse med børnenes udviklingstrin søge at involvere dem i udviklingen og implementeringen af en national

politik, statslige programmer eller andre initiativer i kampen mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

2. Hver part skal opfordre den private sektor, herunder især IKT-sektoren, turist- og rejsebranchen og bank- og finanssektoren samt civilsamfundet, til at deltage i udarbejdelsen og implementeringen af en politik til forebyggelse af seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og implementeringen af nationale standarder gennem selvregulering eller delt regulering.

3. Hver part skal med behørig respekt for mediernes uafhængighed og pressefriheden opfordre mediernes til at give passende oplysninger vedrørende alle aspekter af seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

4. Hver part skal fremme finansieringen, herunder i relevante tilfælde ved oprettelse af fonde, af projekter og programmer, der gennemføres af civilsamfundet og er rettet mod at forebygge og beskytte børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

Kapital III

Specialiserede myndigheder og koordinerende organer

Artikel 10

Nationale koordinerings- og samarbejdsforanstaltninger

1. Hver part skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre koordineringen på nationalt eller lokalt plan mellem de forskellige organer, der er ansvarlige for beskyttelse mod, forebyggelse af og kampen mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, særligt uddannelsessektoren, sundhedssektoren, de sociale myndigheder, retshåndhævelsesmyndighederne og de retslige myndigheder.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at oprette eller udpege:

- a) uafhængige, kompetente nationale eller lokale institutioner til at fremme og beskytte børns rettigheder og samtidig sikre, at disse har specifikke ressourcer og ansvarsområder,
- b) mekanismer for dataindsamling eller fokusområder på nationalt eller lokalt plan i samarbejde med civilsamfundet med henblik på

at observere og vurdere fænomenet seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, dog med behørig respekt for kravene til beskyttelse af personoplysninger.

3. Hver part skal fremme samarbejdet mellem de kompetente statslige myndigheder, civilsamfundet og den private sektor for bedrø at forebygge og bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

Kapitel IV

Beskyttende foranstaltninger og hjælp til ofre

Artikel 11

Principper

1. Hver part skal etablere effektive sociale programmer og oprette tværfaglige strukturer til at yde den nødvendige støtte til ofre, deres nærmeste familie og alle personer, der er ansvarlige for at drage omsorg for dem.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at et offer, hvis der er usikkerhed om dets alder, og der er grund til at formode, at ofret er et barn, ydes de samme beskyttende og støttende foranstaltninger, som der ydes til børn, indtil den pågældendes alder er fastslået.

Artikel 12

Anmeldelse af mistanke om seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at de fortrolighedsregler, der efter national ret gælder for visse fagfolk, der i deres arbejde er i kontakt med børn, ikke udgør en hindring for disse fagfolks mulighed for at anmelde forhold, hvor de har rimelig grund til at formode, at et barn er offer for seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug, til de myndigheder, der er ansvarlige for beskyttelse af børnene.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at opfordre enhver person, der har kendskab til el-

ler i god tro har mistanke om seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug af børn, til at anmelde disse forhold til de kompetente myndigheder.

Artikel 13

Rådgivninger

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at fremme og støtte oprettelsen af oplysningstjenester, såsom telefon- eller internetrådgivninger, hvor enhver kan få rådgivning, selv i fortrolighed eller med behørig hensyntagen til sin anonymitet.

Artikel 14

Hjælp til ofre

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at hjælpe ofre på kort og langt sigt med deres fysiske helbredelse og psykosociale rehabilitering. Foranstaltninger truffet i medfør af denne bestemmelse skal tage behørigt hensyn til barnets synspunkter, behov og bekymringer.

2. Hver part skal træffe foranstaltninger for i henhold til de i national ret fastsatte betingelser at samarbejde med ikke-statslige organisationer, andre relevante organisationer eller andre dele af civilsamfundet, der bistår ofre.

3. Når forældrene eller de personer, der skal drage omsorg for barnet, er indblandet i den seksuelle udnyttelse eller det seksuelle misbrug af barnet, skal de under anvendelse af artikel 11, stk. 1, fastsatte indgreb omfatte:

- muligheden for at fjerne den påståede gerningsmand,
- muligheden for at fjerne ofret fra sit familiemiljø. Betingelserne for og varigheden af en sådan fjernelse skal fastsættes i overensstemmelse med barnets tarv.

4. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at ofrets nærmeste i relevant omfang kan få terapeutisk hjælp, særligt krisepsykologhjælp.

Kapitel V

Indgribende behandling eller indgribende foranstaltninger

Artikel 15

Generelle principper

1. Hver part skal i overensstemmelse med national ret sikre eller fremme effektiv indgribende behandling eller effektive indgribende foranstaltninger for de i artikel 16, stk. 1 og 2, nævnte personer med henblik på at forebygge og minimere risikoen for gentagne strafbare handlinger af seksuel art mod børn. Sådanne handlinger eller sådanne foranstaltninger skal være tilgængelig til enhver tid under straffesagen i og uden for fængslet i henhold til de i national ret fastsatte betingelser.

2. Hver part skal i overensstemmelse med national ret sikre eller fremme udviklingen af partnerskaber eller andre former for samarbejde mellem de kompetente myndigheder, herunder især mellem sundhedsmyndighederne, de sociale og retslige myndigheder og andre organer, der er ansvarlige for opfølgning på de i artikel 16, stk. 1 og 2, nævnte personer.

3. Hver part skal i overensstemmelse med national ret fastsætte bestemmelser for en vurdering af farligheden af de i artikel 16, stk. 1 og 2, nævnte personer og den mulige risiko for, at de gentager de af konventionen omfattede strafbare handlinger, med henblik på at finde frem til passende behandling eller foranstaltninger.

4. Hver part skal i overensstemmelse med national ret fastsætte bestemmelser for vurdering af de gennemførte programmets og foranstaltningers effektivitet.

Artikel 16

Deltagere i indgribende behandling eller indgribende foranstaltninger

1. Hver part skal i overensstemmelse med national ret sikre, at tiltalte i en straffesag vedrørende en af de af konventionen omfattede strafbare handlinger kan få adgang til behandling eller foranstaltninger som nævnt i artikel 15, stk. 1, på vilkår, som hverken skader eller modvirker forsvarets rettigheder eller kravene om en retfærdig og upartisk rettergang og især med behørig

respekt for princippet om, at enhver tvivl skal komme den tiltalte til gode.

2. Hver part skal i overensstemmelse med national ret sikre, at personer, der dømmes for en af de af konventionen omfattede strafbare handlinger, kan få adgang til behandling eller foranstaltninger som nævnt i artikel 15, stk. 1.

3. Hver part skal i overensstemmelse med national ret sikre, at der udvikles eller tilpasses indgribende behandling eller indgribende foranstaltninger, der opfylder udviklingsbehovene hos børn, der begår seksuelle forbrydelser, herunder børn under den kriminelle lavalder, med henblik på at behandle deres seksuelle adfærdsproblemer.

Artikel 17

Information og samtykke

1. Hver part skal i overensstemmelse med national ret sikre, at de i artikel 16 nævnte personer, som tilbydes indgribende behandling eller indgribende foranstaltninger, er fuldt informeret om årsagerne til tilbuddet og giver samtykke til behandlingen eller foranstaltningerne med fuldt kendskab til de faktiske forhold.

2. Hver part skal i overensstemmelse med national ret sikre, at personer, der tilbydes indgribende behandling eller indgribende foranstaltninger, kan afvise behandlingen eller foranstaltningerne, og at de, hvis de er dømte, gøres bekendt med de mulige konsekvenser af en afvisning.

Kapitel VI

Materiel strafferet

Artikel 18

Seksuelt misbrug

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at det er en strafbar handling forsættligt:

- a) at inklade sig på seksuelle aktiviteter med et barn, som i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i national ret ikke har nået den seksuelle lavalder,
- b) at inklade sig på seksuelle aktiviteter med et barn, hvis:

– der gøres brug af tvang, magt eller trusler,

- der sker misbrug af et tillidsforhold til, autoritet over eller indflydelse på barnet, herunder inden for familiens rammer, eller
- der sker misbrug af barnets særligt sårbare situation, særligt på grund af barnets psykiske eller fysiske handicap eller afhængighedsforhold.

2. Med henblik på stk. 1 skal hver part fastsætte den nedre aldersgrænse for, hvornår det er forbudt at indlade sig på seksuelle aktiviteter med et barn.

3. Det er ikke hensigten med bestemmelserne i artikel 18, stk. 1, litra a, at regulere seksuelle aktiviteter mellem samtykkende mindreårige.

Artikel 19 – Strafbare handlinger i forbindelse med børneprostitution

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at det er en strafbar handling forsætligt:

- a) at rekruttere et barn til prostitution eller få et barn til at deltage i prostitution,
- b) at tvinge et barn til prostitution eller tjene på eller på anden måde udnytte et barn til sådanne formål, eller
- c) at benytte sig af børneprostitution.

2. I denne artikel betyder udtrykket »børneprostitution« brug af et barn til seksuelle aktiviteter, hvor der gives eller loves penge eller enhver anden form for aflønning eller vederlag som betaling, uanset om betalingen, løftet eller vederlaget gives til barnet eller til tredjemand.

Artikel 20 – Strafbare handlinger i forbindelse med børnepornografi

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at det er en strafbar handling forsætlig og uberettiget:

- a) at fremstille børnepornografi,
- b) at udbyde eller gøre børnepornografi tilgængelig,
- c) at distribuere eller overføre børnepornografi,
- d) at skaffe sig selv eller andre børnepornografi,
- e) at besidde børnepornografi, eller
- f) bevidst at skaffe sig adgang til børnepornografi gennem informations- og kommunikationsteknologi.

2. I denne artikel betyder udtrykket »børnepornografi« ethvert materiale, der visuelt gengiver et barn involveret i en virkelig eller simuleret tydelig seksuel handling eller enhver gengivelse af

et barns kønsdele med overvejende seksuelle formål.

3. Hver part kan forbeholde sig ret til helt eller delvist at undlade at anvende stk. 1, litra a og e, på fremstilling og besiddelse af pornografisk materiale:

- som udelukkende består af simulerede gengivelser eller realistiske billeder af et ikke-eksisterende barn, eller
- som involverer børn, der har nået den under anvendelse af artikel 18, stk. 2, fastsatte alder, hvis disse billeder fremstilles og besiddes af dem med deres samtykke og udelukkende til deres eget private brug.

4. Hver part kan forbeholde sig ret til helt eller delvist at undlade at anvende stk. 1, litra f.

Artikel 21

Strafbare handlinger i forbindelse med et barns deltagelse i pornografiske forestillinger

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at det er en strafbar handling forsætligt:

- a) at rekruttere et barn til at deltage i en pornografisk forestilling eller få et barn til at deltage i en sådan forestilling,
- b) at tvinge et barn til at deltage i en pornografisk forestilling eller tjene på eller på anden måde udnytte et barn til sådanne formål, eller
- c) bevidst at overvære pornografiske forestillinger, der involverer deltagelse af børn.

2. Hver part kan forbeholde sig ret til at begrænse anvendelsen af stk. 1, litra c, til tilfælde, hvor børn er blevet rekrutteret eller udsat for tvang i overensstemmelse med stk. 1, litra a eller b.

Artikel 22

Børns fordærv

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at gøre det til en strafbar handling forsætligt og med seksuelle formål at foranledige, at et barn, som ikke har nået den under anvendelse af artikel 18, stk. 2, fastsatte alder, overværer seksuelt misbrug eller seksuelle aktiviteter, selv uden at barnet skal deltage.

Bilag til f. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

*Artikel 23**Forlokkelse af børn til seksuelle formål*

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at gøre det til en strafbar handling for en voksen forsætligt gennem informations- og kommunikationsteknologi at foreslå et barn, som ikke har nået den under anvendelse af artikel 18, stk. 2, fastsatte alder, at mødes med henblik på at begå en af de af artikel 18, stk. 1, litra a, eller artikel 20, stk. 1, litra a, omfattede strafbare handlinger mod barnet, hvis dette forslag efterfølges af væsentlige handlinger, der fører til et sådant møde.

*Artikel 24**Forsøg og medvirken*

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at fastsætte, at det er en strafbar handling forsætligt at medvirke til at begå en af de af konventionen omfattede strafbare handlinger.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at fastsætte, at det er en strafbar handling forsætligt at forsøge at begå en af de af konventionen omfattede strafbare handlinger.

3. Hver part kan forbeholde sig ret til helt eller delvist at undlade at anvende stk. 2 på strafbare handlinger omfattet af artikel 20, stk. 1, litra b, d, e og f, artikel 21, stk. 1, litra c, artikel 22 og artikel 23.

*Artikel 25**Jurisdiktion (straffemyndighed)*

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at fastsætte, at den har straffemyndighed med hensyn til strafbare handlinger omfattet af konventionen, når den strafbare handling er begået:

- a) på partens område,
- b) ombord på et fartøj, der sejler under partens flag,
- c) ombord i et fly, der er registreret efter partens lovgivning,
- d) af en af partens statsborgere, eller
- e) af en person, som har sin faste bopæl på partens område.

2. Hver part skal bestræbe sig på at træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at fastsætte, at den har straffemyndighed med hensyn til strafbare handlinger omfattet af konventionen, når den strafbare handling er begået mod en af partens statsborgere eller en person, som har sin faste bopæl på partens område.

3. Hver part kan på tidspunktet for undertegnelse eller ved deponeringen af sit ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument ved erklæring stilet til Europarådets generalsekretær erklære, at den forbeholder sig ret til ikke at anvende eller kun i særlige tilfælde eller under særlige omstændigheder at anvende de jurisdiktionsregler, der er fastsat i stk. 1, litra e.

4. Til retsforfølgning af de af artikel 18 og 19, artikel 20, stk. 1, litra a, og artikel 21, stk. 1, litra a og b, omfattede strafbare handlinger skal hver part træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at dens straffemyndighed med hensyn til stk. 1, litra d, ikke er underlagt den betingelse, at handlingerne er strafbare på det sted, hvor de blev begået.

5. Hver part kan på tidspunktet for undertegnelse eller ved deponeringen af sit ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument ved erklæring stilet til Europarådets generalsekretær erklære, at den med hensyn til strafbare handlinger omfattet af artikel 18, stk. 1, litra b, 2. og 3. pind, forbeholder sig ret til at begrænse anvendelsen af stk. 4 til tilfælde, hvor statsborgeren har sin faste bopæl på dens område.

6. Til retsforfølgning af de af artikel 18 og 19, artikel 20, stk. 1, litra a, og artikel 21 omfattede strafbare handlinger skal hver part træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at dens straffemyndighed med hensyn til stk. 1, litra d og e, ikke er underlagt den betingelse, at retsforfølgningen kun kan iværksættes efter en anmeldelse fra ofret eller underretning fra staten, på hvis område den strafbare handling blev begået.

7. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at fastsætte, at den har straffemyndighed med hensyn til de af konventionen omfattede strafbare handlinger i tilfælde, hvor en formodet gerningsmand befinder sig på dens område, og parten alene med henvisning til den pågældendes statsborgerskab undlader at udlevere denne til en anden part.

8. Hvis mere end en part påberåber sig straffemyndighed med hensyn til en formodet strafbar handling omfattet af denne konvention, skal de berørte parter, hvor det er relevant, i samråd med hinanden beslutte, hvis straffemyndighed er mest hensigtsmæssig med henblik på retsforfølgning.

9. Uden præjudice for folkerettens generelle standarder udelukker denne konvention ikke straffemyndighed udøvet af en part i overensstemmelse med national ret.

Artikel 26

Juridiske personers strafansvar

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at juridiske personer kan gøres ansvarlige med hensyn til de strafbare handlinger, der er omfattet af denne konvention, i det omfang handlingerne er begået for at skaffe den juridiske person vinding, og handlingerne er begået af en fysisk person, som handler enten individuelt eller som medlem af et organ under den juridiske person, og som har en ledende stilling inden for den juridiske person, baseret på:

- a) beføjelse til at repræsentere den juridiske person,
- b) beføjelse til at træffe beslutninger på den juridiske persons vegne, eller
- c) beføjelse til at udøve intern kontrol.

2. Ud over de i stk. 1 omhandlede tilfælde skal hver part træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at en juridisk person kan kendes ansvarlig, når utilstrækkeligt tilsyn eller utilstrækkelig kontrol fra en af de i stk. 1 anførte fysiske personers side har gjort det muligt for en fysisk person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, at begå en strafbar handling, som er omfattet af denne konvention, for at skaffe den juridiske person vinding:

3. Afhængig af partens juridiske principper kan en juridisk persons ansvar være strafferetligt, civilretligt eller forvaltningsretligt.

4. Dette ansvar er uden præjudice for det strafansvar, der ifaldes af de fysiske personer, der har begået den strafbare handling.

Artikel 27

Sanktioner og foranstaltninger

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at de af konventionen omfattede strafbare handlinger bliver mødt med sanktioner, som er effektive, står i et rimeligt forhold til den strafbare handling og har en afskrækkende virkning, og som tager hensyn til handlingens graverende karakter. Disse sanktioner skal omfatte straffe, herunder frihedsberøvelse, der kan medføre udleveling.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at juridiske personer, der kendes ansvarlige efter artikel 26, kan pålægges strafferetlige eller ikke-strafferetlige sanktioner, herunder økonomiske sanktioner, som er effektive, og som står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har en afskrækkende virkning, og som kan omfatte andre foranstaltninger, herunder især:

- a) fratagelse af berettigelse til offentlige ydelser eller støtte,
- b) midlertidig eller permanent frakendelse af retten til at udøve kommerciel virksomhed,
- c) anbringelse under retsligt tilsyn, eller
- d) retsligt likvidationsdekret.

3. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for:

- a) at fastsætte bestemmelser om beslaglæggelse og konfiskation af:
 - varer, dokumenter og andre genstande anvendt til at begå de af konventionen omfattede strafbare handlinger eller til at fremme dem, eller
 - udbytte fra sådanne strafbare handlinger eller værdien deraf,

- b) uden præjudice for en godtroende tredjemands rettigheder at muliggøre midlertidig eller permanent lukning af ethvert etablerment, der er blevet brugt til at udføre en af de af konventionen omfattede strafbare handlinger, eller midlertidigt eller permanent at nægte gerningsmanden ret til at udøve den erhvervs-mæssige eller frivillige aktivitet, der indebærer kontakt med børn, og som led i hvilken den strafbare handling blev begået.

4. Hver part kan vedtage andre foranstaltninger i forhold til gerningsmænd, såsom fratagelse af forældremyndighed eller overvågning af eller tilsyn med dømte personer.

5. Hver part kan fastsætte, at udbyttet af kriminalitet eller ejendom konfiskeret i overensstemmelse med denne artikel kan gives til en speciel fond for at finansiere forebyggelses- og hjælpeprogrammer for ofre for en af de af konventionen omfattede strafbare handlinger.

Artikel 28

Skærpende omstændigheder

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at følgende omstændigheder, for så vidt de ikke allerede er en del af den strafbare handlinges gerningsindhold, i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i partens nationale ret kan tages i betragtning som skærpende omstændigheder ved fastsættelsen af sanktionerne i forbindelse med de af konventionen omfattede strafbare handlinger:

- a) den strafbare handling gjorde alvorlig skade på ofrets fysiske eller psykiske helbred,
- b) der blev begået tortur eller grov vold mod ofret inden eller under handlingen,
- c) den strafbare handling blev begået mod et særligt sårbart offer,
- d) den strafbare handling blev begået af et familiemedlem, en person fra barnets husstand eller en person, der havde misbrugt sin autoritet,
- e) den strafbare handling blev begået af flere personer i fællesskab,
- f) den strafbare handling blev begået inden for rammerne af en kriminel organisation, eller
- g) gerningsmanden er tidligere dømt for strafbare handlinger af samme art.

Artikel 29

Tidligere straffe

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for ved fastsættelse af sanktionen at gøre det muligt at tage endelige domme afsagt af en anden part i forbindelse med strafbare handlinger omfattet af konventionen i betragtning.

Kapitel VII

Efterforskning, retsforfølgning og retspleje

Artikel 30

Principper

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at efterforskning og straffesager gennemføres under hensyntagen til barnets tarv og med respekt for barnets rettigheder.

2. Hver part skal anvende en beskyttende tilgang til ofre for at sikre, at efterforskningen og straffesagen ikke forværrer den traumatiske hændelse, som barnet har været udsat for, og at den strafferetlige reaktion efterfølges af hjælp, hvor det er relevant.

3. Hver part skal sikre, at efterforskning og straffesager prioriteres og gennemføres uden ugrundet ophold.

4. Hver part skal sikre, at foranstaltninger, der finder anvendelse efter dette kapitel, ikke er til skade for forsvarers rettigheder og kravene til en retfærdig og upartisk rettergang i overensstemmelse med artikel 6 i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

5. Hver part skal i overensstemmelse med sine grundlæggende nationale retsprincipper træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger:

- for at sikre effektiv efterforskning og retsforfølgning af strafbare handlinger omfattet af konventionen med mulighed for skjulte operationer, hvor det er relevant,
- for at gøre det muligt for enheder eller efterforskningstjenester at identificere ofrene for de af artikel 20 omfattede strafbare handlinger ved især at analysere børnepornografisk materiale, såsom fotos og audiovisuelle optagelser, der overføres eller gøres tilgængelige ved brug af informations- og kommunikationsteknologi.

Artikel 31

Generelle beskyttelsesforanstaltninger

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at beskytte ofrenes rettigheder og interesser, herunder deres særlige behov som vidner, på alle sta-

dier af efterforskningen og straffesagerne, herunder især ved:

- a) at oplyse dem om deres rettigheder og tilgængelige ydelser og, medmindre de ikke ønsker at modtage sådanne oplysninger, om opfølgningen på deres klage, anklagepunkterne, efterforskningens eller straffesagens gang generelt og deres rolle samt resultatet af deres sag,
- b) at sikre, at de om nødvendigt kan få oplysning om, hvornår der sker midlertidig eller endelig løsladelse af den retsforfulgte eller dømte person i det mindste i sager, hvor ofrene og deres familie kunne være i fare,
- c) på en måde, der er i overensstemmelse med de nationale retsplejeregler, at gøre det muligt for dem at blive hørt, at afgive vidneforklaring og at vælge, hvorledes deres synspunkter, behov og bekymringer skal fremlægges direkte eller gennem en mellemmand, og hvorledes disse skal behandles,
- d) at yde dem passende støtteforanstaltninger, så at deres rettigheder og interesser behørigt fremlægges og tages i betragtning,
- e) at beskytte deres privatliv, deres identitet og deres omdømme og træffe foranstaltninger i overensstemmelse med national ret for at forebygge offentlig udbredelse af oplysninger, der kan medføre, at de kan identificeres,
- f) at sørge for, at såvel de som deres familie og vidner for deres sag beskyttes mod trusler, gengældelsehandlinger og mod igen at blive offer,
- g) at sikre, at kontakt mellem offer og gerningsmand i domstolens og retshåndhævelsesorganernes lokaler undgås, medmindre de kompetente myndigheder bestemmer, at det modsatte tjener barnets tarv, eller når en sådan kontakt er påkrævet af hensyn til efterforskningen eller retssagen.

2. Hver part skal sikre, at ofre fra deres første kontakt med de kompetente myndigheder har adgang til oplysninger om de relevante retslige og administrative procedurer.

3. Hver part skal sikre, at ofre, hvor det er berettiget, får adgang til gratis retshjælp, når det er muligt for dem at få status som part i straffesager.

4. Hver part skal fastsætte bestemmelser om de retslige myndigheders mulighed for at udpege en særlig repræsentant for ofret, når ofret efter national ret kan få status som part i straffesagen,

og hvis forældremyndighedens indehavere er udelukket fra at repræsentere barnet i en sådan sag som følge af en interessekonflikt mellem dem og ofret.

5. Hver part skal ved lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger i overensstemmelse med de i national ret fastsatte betingelser give grupper, fonde, foreninger og statslige eller ikke-statslige organisationer mulighed for med ofrenes samtykke at hjælpe og/eller støtte ofrene under straffesager vedrørende de af konventionen omfattede strafbare handlinger.

6. Hver part skal sikre, at de oplysninger, der gives ofrene i overensstemmelse med bestemmelserne i denne artikel, gives på en måde, der er tilpasset deres alder og modenhed, og på et sprog, som de kan forstå.

Artikel 32

Iværksættelse af retslige skridt

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at efterforskning eller retsforfølgning af strafbare handlinger omfattet af konventionen ikke er afhængig af en anmeldelse eller anklage fra et offer, og at retssagen kan fortsætte, selv om ofret har trukket sine forklaringer tilbage.

Artikel 33

Forældelsesfrist

Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at forældelsesfristen for iværksættelse af retslige skridt vedrørende de af artikel 18, artikel 19, stk. 1, litra a og b, og artikel 21, stk. 1, litra a og b, omfattede strafbare handlinger fortsat løber i et tidsrum, der er langt nok til at tillade effektiv iværksættelse af retslige skridt, efter at ofret er blevet myndigt, og som står i rimeligt forhold til grovheden af den pågældende forbyrdelse.

Artikel 34

Efterforskning

1. Hver part skal vedtage de foranstaltninger, der måtte være nødvendige for at sikre, at personer, enheder eller tjenester med ansvar for efterforskning er specialiserede inden for bekæmpelse af seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af

børn, eller at der uddannes personer til dette formål. Sådanne enheder eller tjenester skal have tilstrækkelige økonomiske ressourcer.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at usikkerhed om ofrets faktiske alder ikke forhindrer iværksættelse af en strafferetlig efterforskning.

Artikel 35

Afhøring af barnet

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at:

- a) afhøring af barnet finder sted uden ugrundet ophold efter anmeldelse af forholdet til de kompetente myndigheder,
- b) afhøring af barnet om nødvendigt finder sted i lokaler, der er indrettet til eller tilpasset dette formål,
- c) afhøring af barnet udføres af fagfolk, der er uddannet til dette formål,
- d) alle afhøringer af barnet om muligt udføres af de samme personer, hvis dette er relevant,
- e) antallet af afhøringer begrænses mest muligt og kun gennemføres, hvis det er nødvendigt med henblik på straffesagen,
- f) barnet kan ledsages af sin juridiske repræsentant eller eventuelt af en voksen efter eget valg, medmindre der er givet en begrundet afgørelse om det modsatte vedrørende den pågældende.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at alle afhøringer af ofret eller af et eventuelt mindreårigt vidne kan optages på video, og at disse optagelser af afhøringer kan godkendes som bevis under retssagen i overensstemmelse med de i national ret fastsatte regler.

3. Hvis der er usikkerhed om ofrets alder, og der er grund til at formode, at ofret er et barn, skal de i stk. 1 og 2 fastsatte foranstaltninger anvendes, indtil ofrets alder er fastslået.

Artikel 36

Straffesager

1. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for

med behørig respekt for reglerne for de juridiske erhvervs autonomi at sikre, at uddannelse om børns rettigheder og om seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn er tilgængelig til gavn for alle personer, der er involveret i en sag, herunder især dommere, anklagere og advokater.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for i overensstemmelse med de i national ret fastsatte regler at sikre, at:

- a) dommeren kan kræve, at domsforhandlingen finder sted uden offentlighedens tilstedeværelse,
- b) ofret kan høres i retslokalet uden at være til stede, særligt ved brug af passende kommunikationsteknologi.

Kapitel VIII

Registrering og opbevaring af oplysninger

Artikel 37

Registrering og opbevaring af nationale oplysninger om dømte seksualforbrydere

1. Med det formål at forebygge og retsforfølge de af konventionen omfattede strafbare handlinger skal hver part træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for i overensstemmelse med de i national ret fastsatte relevante bestemmelser om beskyttelse af personoplysninger og andre relevante regler og garantier at indsamle og opbevare oplysninger vedrørende identiteten og den genetiske profil (DNA) af personer, der er dømt for de af konventionen omfattede strafbare handlinger.

2. Hver part skal på tidspunktet for undertegnelse eller ved deponeringen af sit ratifikations-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument give Europarådets generalsekretær meddelelse om navn og adresse på en enkelt national myndighed, der er ansvarlig med henblik på stk. 1.

3. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at de i stk. 1 nævnte oplysninger i overensstemmelse med de i national ret og i de relevante internationale instrumenter fastsatte betingelser kan videregives til en anden parts kompetente myndighed.

Kapitel IX

Internationalt samarbejde

Artikel 38

Generelle principper og forholdsregler for internationalt samarbejde

1. Parterne skal i videst muligt omfang samarbejde med hinanden i overensstemmelse med konventionens bestemmelser og ved anvendelse af relevante gældende internationale og regionale instrumenter, arrangementer, der bygger på ensartet eller gensidig lovgivning, og national ret med henblik på:

- a) at forebygge og bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn,
- b) at beskytte og hjælpe ofre, og
- c) at efterforske eller retsforfølge strafbare handlinger omfattet af denne konvention.

2. Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at sikre, at ofre for en af konventionen omfattet strafbar handling på et område tilhørende en anden part end den, hvori ofrene har bopæl, kan klage til de kompetente myndigheder i deres bopælsstat.

3. Hvis en part, der gør juridisk bistand i straffesager eller udlevering betinget af en traktat, modtager en anmodning om juridisk bistand eller udlevering fra en part, med hvem den ikke har indgået en sådan traktat, kan den betragte denne konvention som det retlige grundlag for gensidig juridisk bistand i straffesager eller udlevering med hensyn til de af konventionen omfattede strafbare handlinger.

4. Hver part skal, hvor det er relevant, bestræbe sig på at integrere forebyggelse og bekæmpelse af seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn i udviklingshjælpeprogrammer til tredjelande.

Kapitel X

Overvågningsmekanisme

Artikel 39

Komitéen af kontraherende parter

1. Komitéen af kontraherende parter består af repræsentanter for konventionens parter.

2. Komitéen af kontraherende parter indkaldes af Europarådets generalsekretær. Dens første møde skal holdes senest et år efter konventionens ikrafttræden for den 10. undertegnende part, der har ratificeret den. Efterfølgende skal komitéen mødes, når mindst en tredjedel af parterne eller generalsekretæren anmoder herom.

3. Komitéen af kontraherende parter vedtager sin egen forretningsorden.

Artikel 40

Andre repræsentanter

1. Europarådets Parlamentariske Forsamling, Menneskerettighedskommissæren, Europarådets Strafferetskomité (DCPC) samt andre relevante tværstatslige udvalg under Europarådet skal hver udpege en repræsentant til Komitéen af kontraherende parter.

2. Ministerkomitéen kan opfordre andre af Europarådets organer til at udpege en repræsentant til Komitéen af kontraherende parter efter samråd med denne.

3. Repræsentanter for civilsamfundet, herunder især ikke-statslige organisationer, kan få sæde i Komitéen af kontraherende parter som observatører ifølge den fastlagte procedure i Europarådets relevante regler.

4. Repræsentanter udpeget ifølge stk. 1-3 deltager uden stemmeret i møder afholdt af Komitéen af kontraherende parter.

Artikel 41

Funktioner tillagt Komitéen af kontraherende parter

1. Komitéen af kontraherende parter skal overvåge implementeringen af denne konvention. Forretningsordenen for Komitéen af kontraherende parter fastsætter proceduren for evaluering af konventionens implementering.

2. Komitéen af kontraherende parter skal fremme indsamling, analyse og udveksling af oplysninger, erfaringer og god praksis mellem staterne for at forbedre deres evne til at forebygge og bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

3. Komitéen af kontraherende parter skal ligeledes, hvor det er relevant:

- a) fremme eller forbedre den effektive anvendelse og implementering af denne konventi-

on, herunder identificere eventuelle problemer samt virkningen af eventuelle erklæringer eller forbehold, der er afgivet eller taget i henhold til konventionen, og

- b) udtale sig om ethvert spørgsmål vedrørende anvendelsen af konventionen og fremme udvekslingen af oplysninger om betydelige juridiske, politiske eller teknologiske udviklinger.

4. Komitéen af kontraherende parter modtager bistand fra Europarådets sekretariat til at udføre sine funktioner ifølge denne artikel.

5. Europarådets Strafferetskomité (CDPC) skal periodisk holdes underrettet om de i stk. 1, 2 og 3 nævnte aktiviteter.

Kapitel XI

Forholdet til andre internationale instrumenter

Artikel 42

Forhold til De Forenede Nationers konvention om barnets rettigheder og dens frivillige tillægsprotokol om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi

Denne konvention påvirker ikke rettigheder og forpligtelser, der udspringer af bestemmelserne i De Forenede Nationers konvention om barnets rettigheder og dens frivillige tillægsprotokol om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi, og det tilsigtes at styrke den deri ydede beskyttelse og udvikle og supplere de deri indeholdte standarder.

Artikel 43

Forhold til andre internationale instrumenter

1. Denne konvention påvirker ikke rettigheder og forpligtelser, der udspringer af andre internationale instrumenter, som de kontraherende parter er eller bliver part i, og som indeholder bestemmelser om spørgsmål, der reguleres af denne konvention, og som sikrer en bedre beskyttelse af og hjælp til børneofre for seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug.

2. De kontraherende parter kan indbyrdes indgå bilaterale eller multilaterale aftaler om de af konventionen omhandlede forhold med henblik

på at supplere eller styrke konventionens bestemmelser eller fremme anvendelsen af de heri indeholdte principper.

3. Parter, der er medlem af den Europæiske Union, skal i deres indbyrdes relationer uden præjudice for formålet med denne konvention og uden præjudice for dens fulde anvendelse over for andre kontraherende parter anvende EF- og EU-regler, for så vidt der findes EF- eller EU-regler, der regulerer det pågældende område og kan finde anvendelse på den konkrete sag.

Kapitel XII

Ændringer til konventionen

Artikel 44

Ændringer

1. Et forslag til ændring af denne konvention fra en part skal sendes til Europarådets generalsekretær og af denne videresendes til Europarådets medlemsstater, alle undertegnende parter, alle kontraherende stater, Det Europæiske Fællesskab, alle stater, der er blevet opfordret til at undertegne konventionen i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 45, stk. 1, og alle stater, der er blevet opfordret til at tiltræde konventionen i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 46, stk. 1.

2. Der skal gives underretning til Europarådets Strafferetskomité (CDPC) om enhver ændring, der foreslås af en part, og denne komité skal forelægge Ministerkomitéen en udtalelse om den foreslåede ændring.

3. Ministerkomitéen skal behandle den foreslåede ændring og den af Europarådets Strafferetskomité afgivne udtalelse og kan vedtage ændringen efter at have rådført sig med ikke-medlemsstater, der har tiltrådt denne konvention.

4. Teksten til enhver ændring, der vedtages af Ministerkomitéen i overensstemmelse med stk. 3, skal sendes til parterne til godkendelse.

5. Enhver ændring, der vedtages i overensstemmelse med stk. 3, træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på en måned efter den dato, hvor alle parter har underrettet generalsekretæren om, at de har godkendt ændringen.

Kapitel XIII

Afsluttende bestemmelser

Artikel 45

Undertegnelse og ikrafttræden

1. Denne konvention skal være åben for undertegnelse af Europarådets medlemsstater, de ikke-medlemsstater, som har deltaget i udarbejdelsen heraf, samt Det Europæiske Fællesskab.

2. Denne konvention skal ratificeres, accepteres eller godkendes. Ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrumenter skal deponeres hos Europarådets generalsekretær.

3. Denne konvention træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter den dato, hvor fem undertegnende parter, herunder mindst tre af Europarådets medlemsstater, har udtrykt deres samtykke til at være bundet af konventionen i overensstemmelse med bestemmelserne i stk. 2.

4. For så vidt angår enhver stat nævnt i stk. 1 eller Det Europæiske Fællesskab, som senere udtrykker sit samtykke til at være bundet af konventionen, træder denne i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter den dato, hvor den pågældende stat eller Det Europæiske Fællesskab har deponeret sit ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrument.

Artikel 46

Tiltrædelse af konventionen

1. Efter konventionens ikrafttræden kan Europarådets Ministerkomité efter at have rådført sig med de kontraherende parter og indhentet deres enstemmige samtykke opfordre enhver stat, som ikke er medlem af Europarådet, og som ikke har deltaget i udarbejdelsen af konventionen, til at tiltræde konventionen ved en beslutning truffet med det flertal, der er fastsat i Artikel 20, litra d, i Europarådets statut, og med enstemmighed blandt de repræsentanter for de kontraherende stater, der er berettiget til at sidde i Ministerkomitéen.

2. For så vidt angår enhver stat, som tiltræder denne konvention, træder den i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter den dato, hvor den

pågældende stat har deponeret sit tiltrædelsesinstrument hos Europarådets generalsekretær.

Artikel 47

Territorialt anvendelsesområde

1. Enhver stat eller Det Europæiske Fællesskab kan på tidspunktet for undertegnelse eller ved deponeringen af sit ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument angive, inden for hvilket eller hvilke områder denne konvention skal finde anvendelse.

2. Enhver part kan på et senere tidspunkt ved erklæring til Europarådets generalsekretær udvide anvendelsen af denne konvention til ethvert andet område, der er angivet i erklæringen, og for hvis internationale relationer den er ansvarlig, eller på hvis vegne den har bemyndigelse til at give tilsagn. For så vidt angår et sådant område træder konventionen i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter datoen for generalsekretærens modtagelse af en sådan erklæring.

3. Enhver erklæring, der er afgivet i henhold til stk. 1 eller 2, kan for så vidt angår ethvert område, der er anført i en sådan erklæring, tilbagekaldes ved meddelelse stilet til Europarådets generalsekretær. Tilbagekaldelsen får virkning den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter datoen for generalsekretærens modtagelse af en sådan meddelelse.

Artikel 48

Forbehold

Der kan ikke tages forbehold for nogen af konventionens bestemmelser med undtagelse af de udtrykkeligt fastsatte forbehold. Ethvert forbehold kan på ethvert tidspunkt hæves.

Artikel 49

Opsigelse

1. Enhver part kan på ethvert tidspunkt opsig denne konvention ved meddelelse herom stilet til Europarådets generalsekretær.

2. En sådan opsigelse træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter datoen for generalsekretærens modtagelse af meddelelsen.

Bilag til f. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

*Artikel 50**Meddelelser*

Europarådets generalsekretær skal give Europarådets medlemsstater, alle undertegnende stater, alle kontraherende stater, Det Europæiske Fællesskab, alle stater, der er blevet opfordret til at undertegne konventionen i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 45, samt alle stater, der er blevet opfordret til at tiltræde konventionen i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 46, meddelelse om:

- a) undertegnelse,
- b) deponering af ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrumenter,
- c) datoen for denne konventions ikrafttræden i overensstemmelse med artikel 45 og 46,
- d) enhver ændring, der vedtages i overensstemmelse med artikel 44, samt datoen for ændringens ikrafttræden,

- e) enhver opsigelse modtaget i henhold til bestemmelserne i artikel 49,
- f) enhver anden handling, meddelelse eller underretning vedrørende denne konvention, og
- g) ethvert forbehold taget i henhold til artikel 48.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, der er behørigt befuldmægtiget hertil, undertegnet denne konvention.

Udfærdiget på Lanzarote, den 25. oktober 2007, på engelsk og fransk, idet begge tekster skal have samme gyldighed, i ét enkelt eksemplar, der deponeres i Europarådets arkiver. Europarådets generalsekretær fremsender bekræftede genparter heraf til Europarådets medlemsstater, til de ikke-medlemsstater, der har deltaget i udarbejdelsen af konventionen, til Det Europæiske Fællesskab samt til de stater, der er blevet opfordret til at tiltræde konventionen.

Redegørelse om bevisførelse i sædelighedssager om forurettedes tidligere seksuelle adfærd, jf. retsplejelovens § 185, stk. 2

1. Indledning

Ved lov nr. 558 af 24. juni 2005, som trådte i kraft den 1. juli 2005, blev der gennemført en række ændringer af retsplejeloven med det formål at styrke retsstillingen for forurettede i voldtægtssager og andre grove sædelighedssager.

Det var i lovforslaget bl.a. forudsat, at der skulle iværksættes en indberetningsordning til Rigsadvokaten af afgørelser vedrørende bevisførelse i voldtægtssager om forurettedes tidligere seksuelle adfærd, jf. retsplejelovens § 185, stk. 2.

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 22/2005 iværksatte jeg på baggrund heraf en indberetningsordning, hvorefter politikredsene og statsadvokaturerne skulle underrette rigsadvokaturen om alle kendelser og domme, der blev afsagt i perioden fra juni 2005 og til udløbet af 2007 vedrørende anvendelse af retsplejelovens § 185, stk. 2. Underretning skulle ske både i de tilfælde, hvor retten tillod en bevisførelse efter § 185, stk. 2, og i de tilfælde, hvor en sådan bevisførelse blev afvist.

Nedenfor i afsnit 2 redegøres der nærmere for baggrunden for den iværksatte indberetningsordning. I afsnit 3 gennemgås bestemmelsen i retsplejelovens § 185, stk. 2, og i afsnit 4 refereres de afgørelser, som rigsadvokaturen i henhold til indberetningsordningen har modtaget underretning om. Afsnit 5 indeholder Rigsadvokatens vurdering af anvendelsesområdet for § 185, stk. 2.

2. Nærmere om baggrunden for indberetningsordningen

2.1. Folketingsbeslutning nr. 82 fra 2004 om forbedring af voldtægtsofres retsstilling før og under retssagen

Ved folketingsbeslutning nr. 82 af 4. juni 2004 om forbedring af voldtægtsofres retsstilling før og under retssagen pålagde Folketinget justitsministeren at tage initiativer, der forbedrede voldtægtsofres retsstilling i voldtægtssager før og under retssagen, idet der bl.a. skulle ske »en bedre beskyttelse af voldtægtsofre mod ydmygelser under offerets forklaring i retten med hensyn til indskrænket adgang til bevisførelse om voldtægtsofres troværdighed.«

I bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutningen (B 82, fremsat den 2. december 2003 af medlemmer fra Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Enhedslisten) anførte forslagsstillerne om indskrænket bevisførelse efter retsplejelovens § 185 bl.a., at

»... retsplejelovens § 185, stk. 2, skal fortolkes restriktivt, således at der som den helt klare hovedregel slet ingen bevisførelse finder sted om voldtægtsofrets tidligere seksuelle adfærd. Forslagsstillerne finder endvidere, at der er grund til at overvåge retternes fortolkning og praktiske anvendelse af reglerne på dette punkt med henblik på en eventuel opstramning af lovgivningen, hvis lovgivningen er for upræcis i forhold til ønsket om at skærme voldtægtsofrene mod ydmygelser.«

På baggrund af folketingsbeslutningen anmodede Justitsministeriet Strafferetsplejeudvalget om at vurdere de særlige spørgsmål i relation til voldtægtsofres retsstilling før og under retssagen.

2.2. Betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsofres retsstilling

Strafferetsplejeudvalget afgav i 2005 betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsofres retsstilling.

For så vidt angik spørgsmålet om den i folketingsbeslutningen nævnte overvågning af retternes anvendelse af retsplejelovens § 185, stk. 2, anførte Strafferetsplejeudvalget, at det på forhånd kunne

være tvivlsomt, om en sådan indberetningsordning kunne bibringe væsentlig ny viden om anvendelsen af § 185 i praksis. Udvalget anførte i den forbindelse følgende:

»For det første vil der formentlig være tale om meget få tilfælde, og for det andet vil en afgørelse om, i hvilket omfang der kan ske bevisførelse om et voldtægtsoffers tidligere seksuelle adfærd, være baseret på en meget konkret vurdering, hvor mange af sagens øvrige momenter spiller ind. En indberetningsordning vil i øvrigt af praktiske grunde kun kunne omfatte udtrykkelige afgørelser, hvor retten typisk ved kendelse i tilfælde af tvist mellem parterne træffer afgørelse om, hvorvidt et bestemt vidne kan føres eller et bestemt spørgsmål stilles.«

Under henvisning til den særlige interesse, som var knyttet til reglerne om voldtægtsofre, og som var kommet til udtryk i folketingsbeslutningen, foreslog Strafferetsplejeudvalget dog, at der blev iværksat en indberetningsordning for afgørelser i kendelser og eventuelle domme vedrørende retsplejelovens § 185, stk. 2, gennem en tre-årig periode.

Strafferetsplejeudvalget anførte i den forbindelse, at indberetningsordningen ikke mere generelt kunne belyse de tilfælde, hvor det ikke drejer sig om en nærmere angivet bevisførelse, men blot om enkelte spørgsmål til personer, der i øvrigt afhøres. Anvendelsen af retsplejelovens § 185, stk. 2, i relation til enkelte spørgsmål til forurettede eller andre ville i øvrigt ifølge udvalgets opfattelse bedst kunne løses gennem dommerens retsledelse.

Det var efter Strafferetsplejeudvalgets opfattelse det sikre udgangspunkt, at der under henvisning til ordlyden af og forarbejderne til § 185, stk. 2, ikke kan ske bevisførelse vedrørende et voldtægtsoffers tidligere seksuelle adfærd, idet bestemmelsen skal anvendes restriktivt. Denne opfattelse blev endvidere bekræftet af en spørgeskemaundersøgelse, som udvalget havde lavet.

Strafferetsplejeudvalget overvejede endelig spørgsmålet om bistandsadvokatens rolle i relation til retsplejelovens § 185, stk. 2. Udvalget anførte i den forbindelse følgende:

»Bistandsadvokaten bør således have mulighed for ikke blot at gøre indsigelse mod bevisførelse uden rettens tilladelse efter § 185, stk. 2, men tillige at begrunde en sådan indsigelse, også uanset at bistandsadvokaten i denne henseende til en vis grad må komme ind på bevisførelsen om skyldsspørgsmålet.«

2.3. Forarbejderne til lov nr. 558 af 24. juni 2005

I de almindelige bemærkninger til lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven (Forbedring af voldtægtsofres retsstilling m.v. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale) tilsluttede Justitsministeriet sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter vedrørende udformningen og anvendelsen af § 185, stk. 2. Ministeriet var endvidere enig i, at der skulle iværksættes en indberetningsordning vedrørende bestemmelsen.

Justitsministeriet fandt endelig, at der burde indsættes en bestemmelse i retsplejeloven om, at bistandsadvokaten har ret til at gøre indsigelse mod bevisførelse efter retsplejelovens § 185, stk. 2, jf. herved retsplejelovens § 741 c, stk. 1, 2. pkt.

3. Generelt om retsplejelovens § 185, stk. 2

Retsplejelovens § 185 har følgende ordlyd:

»§ 185. Bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed må kun finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Spørgsmål om, hvorvidt vidnet er under tiltale eller har været straffet, stilles og besvares skriftligt. Kun retten og parterne gøres bekendt med svaret.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 216, 217 eller 218, stk. 2, samt §§ 224 eller 225, jf. §§ 216, 217 eller 218, stk. 2. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis det antages at være af væsentlig betydning for sagen.«

Bestemmelsen i § 185, stk. 2, blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 257 af 27. maj 1981. I det oprindelige lovforslag (Folketingstidende 1980/81, tillæg A, sp. 3833f) indeholdt § 185, stk. 2, et absolut forbud med bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd. I bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse anføres følgende herom:

»Da voldtægt er et overgreb mod den forurettedes personlige integritet og foreligger, når den seksuelle handling finder sted mod den forurettedes ønske, er det ikke rimeligt at give adgang til at fremføre beviser om forurettedes tidligere seksuelle adfærd.«

Under Folketingets behandling af lovforslaget blev der fremsat et ændringsforslag til § 185, stk. 2, hvorved bestemmelsen fik den ordlyd, den har i dag.

I Retsudvalgets betænkning af 8. maj 1981 til lovforslaget anføres følgende om baggrunden for ændringsforslaget:

»Bestemmelsen indebærer, at rettens tilladelse til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd i de pågældende sager kræves i hvert enkelt tilfælde, og at en sådan tilladelse kun kan gives, hvis bevisførelsen kan antages at være af væsentlig betydning for sagen. Det følger endvidere af bestemmelsens henvisning til reglen i § 185, stk. 1, 1. pkt., at det, når tilladelse gives, er op til retten at afgøre udstrækningen af bevisførelsen og måden for denne.«

Retsplejelovens § 185, stk. 2, har efter bestemmelsens vedtagelse i 1981 - udover overvejelserne i 2005, jf. afsnit 2 - været genstand for nærmere overvejelser i to omgange.

I forbindelse med udarbejdelsen af betænkning nr. 1102/1987 om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager overvejede et udvalg nedsat af Justitsministeriet den 6. juni 1983 således bl.a. anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2. Udvalget rettede henvendelse til de regionale statsadvokaturer, Politidirektøren i København, Politimesteren i Århus og Landsforeningen af beskikkede advokater med henblik på at få oplyst, hvordan reglen i § 185, stk. 2, praktiseredes. Ifølge de modtagne svar opstod der kun sjældent spørgsmål om rækkevidden af § 185, stk. 2.

Det var udvalgets opfattelse, at bestemmelsen i § 185, stk. 2, fungerede godt i praksis, ikke mindst fordi reglen formentlig ofte forebyggede, at der overhovedet blev stillet spørgsmål om forurettedes tidligere seksuelle adfærd.

Udvalget overvejede endvidere, om forbuddet i § 185, stk. 2, skulle gøres absolut, således at bestemmelsen indeholdt et generelt og absolut forbud mod den omhandlede bevisførelse. Udvalget fandt dog ikke at kunne udelukke, at et sådan generelt forbud kunne være til skade for forurettede, idet der på baggrund heraf kunne ske frifindelse. Udvalget foreslog herefter bestemmelsen i retsplejelovens § 185, stk. 2, opretholdt uændret.

I betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager overvejede Strafferetsplejeudvalget, om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2, burde udvides til også at omfatte andre sædelighedsforbrydelser. Som begrundelse herfor anførte udvalget, at det således også i sager om incest og andre seksuelle overgreb mod børn forekommer, at der ønskes bevisførelse om barnets tidligere seksuelle eller seksualiserende adfærd. Udvalget anførte endvidere:

»Den gene og krænkelse, som typisk er forbundet med en bevisførelse om tidligere seksuel adfærd, vil for vidnet typisk ikke ændres væsentligt ved, at lovovertrædelsen har karakter af et voldeligt overfald eller voldtægtslignende forhold, der er omfattet af de gældende bestemmelser, eller om den har karakter af en anden sædelighedsforbrydelse, der ikke er omfattet, f.eks. en overtrædelse af straffelovens §§ 219-221 eller § 232. Det kunne derfor overvejes at udvide anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2, til at gælde for sædelighedsforbrydelser i almindelighed, dvs. overtrædelser af straffelovens kapitel 24 og eventuelt tillige § 210.«

Under henvisning til den igangværende undersøgelse fandt Strafferetsplejeudvalget dog ikke, at overvejelserne om en udvidelse af anvendelsesområdet eller andre ændringer af retsplejelovens § 185, stk. 2, burde tilendebringes på daværende tidspunkt.

4. De indberettede domme

4.1. Indberetningsordningen

Som nævnt i afsnit 1 iværksatte Rigsadvokaten på baggrund af tilkendegivelser i forarbejderne til lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven en indberetningsordning, hvorefter politimestrene, politidirektøren i København samt de regionale statsadvokater i perioden fra juni 2005 og til udgangen af december 2007 skulle indberette alle afgørelser vedrørende retsplejelovens § 185, stk. 2.

Rigsadvokaten har modtaget underretning om seks sager, hvori der har været tale om anvendelse af retsplejelovens § 185, stk. 2. I en af sagerne har både by- og landsretten taget stilling til spørgsmålet om anvendelsen af § 185, stk. 2. De seks sager gennemgås nærmere nedenfor.

4.2. De konkrete afgørelser

Sag nr. 1 - Retten i Sønderborgs kendelse af 10. november 2005 og Vestre Landsrets kendelse af 31. maj 2006

Tiltalte, som var 42 år, var tiltalt for bl.a. anden kønslig omgængelse end samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, ved flere gange at have slikket forurettede, der var hans daværende samlevers 10-årige datter, i kønsdelen, stukket en finger op i hendes kønsdel, ligesom han to gange formåede hende til at onanere hans lem til sædafgang. Tiltaltes samlever havde anmeldt sagen til politiet efter, at forurettede havde fortalt hende om overgrebene. Den tidligere samlever og forurettede var efterfølgende fraflyttet den fælles bopæl.

Under byrettens behandling af sagen anmodede forsvareren om tilladelse til at afspille optagelser af et telefonopkald fra den tidligere samlever/forurettedes mor, hvori denne indbød tiltalte til seksuelt samkvem på et tidspunkt, hvor hun var fraflyttet den fælles bopæl. Byretten afslog den ønskede bevisførelse, idet retten anførte, at indholdet af båndoptagelserne ikke fandtes at være et bevis i den konkrete sag. Retten fandt, at anmodningen skulle behandles efter bestemmelsen i retsplejelovens § 185, og den ønskede bevisførelse kunne derfor kun finde sted på den måde og i den udstrækning, som retten bestemte. Særligt da vidnet (den tidligere samlever) ikke længere var til stede i retten, men også henset til bevisets karakter af en optagelse og forsvarerens formål med at føre dette, gav retten ikke tilladelse til at dokumentere optagelserne af den tidligere samlevers telefonopkald til tiltalte. Byretten fandt herefter tiltalte skyldig i den rejste tiltalte og idømte ham 1 års fængsel.

Tiltalte ankede dommen til Vestre Landsret med påstand om frifindelse. Forsvareren anmodede under landsrettens behandling af sagen om tilladelse til at føre bevis for den tidligere samlevers troværdighed. Forsvareren anmodede endvidere om, at nogle bilag fra en anden straffesag, hvor tiltalte var anmeldt for voldtægt begået mod den tidligere samlever, skulle indgå i ankesagen. Forsvareren anførte til støtte for sine begæringer bl.a., at det ønskede materiale havde betydning for den generelle vurdering af den tidligere samlevers troværdighed. Anklagemyndigheden protesterede mod det anmodede. Landsretten afslog herefter ved kendelse af 31. maj 2006 forsvarerens anmodninger, idet retten anførte, at bevisførelsen om den tidligere samlevers troværdighed indebar en bevisførelse om hendes seksuelle adfærd. På denne baggrund og i lyset af den tidligere samlevers forklaring i byretten og forklaringens betydning for afgørelsen af skyldsspørgsmålet, fandt landsretten ikke, at der var grundlag for at tage forsvarerens begæring til følge, jf. retsplejelovens § 185, stk. 1, (om forbudet mod bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed). Som følge heraf var der endvidere ikke grundlag for at tillade fremlæggelse af bilag fra voldtægtssagen, hvor anklagemyndigheden havde indstillet efterforskningen. Anklagemyndigheden havde henvist til, at der var tale om bevisførelse om et vidnes troværdighed, samt til at det pågældende vidne/den tidligere samlever havde været forurettet i voldtægtssagen, hvorfor princippet i retsplejelovens § 185, stk. 2, måtte antages at være gældende i den konkrete situation.

Ved dom af 22. juni 2006 frifandt landsretten tiltalte, idet landsretten lagde vægt på, at forurettede på hendes mors opfordring havde indtalt et bånd over 1½-2 dage om overgrebene, hvilket bånd moderen fik en kopi af, ligesom moderen inden politianmeldelsen havde forsøgt at sikre sig bevis mod tiltalte ved brug af en diktafon. På den baggrund fandt landsretten det betænkeligt at tilsidesætte tiltaltes egen forklaring om forholdene.

Sag nr. 2 - Retten i Nykøbing Sjællands kendelse af 7. oktober 2005

Tiltalte, som var 52 år, var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 2, jf. § 224, jf. § 223, stk. 1, ved at have haft anden kønslig omgængelse end samleje med en pige på 6 år, idet han befølte hende i skridtet flere gange og stak en finger op i hendes kønsdel. Pigen var betroet ham i hans egenkab af pædagog i pigens børnehave. Overgrebet skulle have fundet sted i forbindelse med en cam-

pingtur, som tiltalte efter aftale med forurettedes mor havde taget forurettede med på i en weekend. Tiltalte havde ca. 1½ måned forud for turen været med til at lave en rapport om forurettedes mors forældreevne. Konklusionen i rapporten havde været, at moderen ikke kunne drage tilstrækkelig omsorg for forurettede.

Under hovedforhandlingen ønskede forsvareren at afhøre forælderen til et andet barn i børnehaven om, hvordan forurettede og den pågældende forælders eget barn havde leget sammen. Anklageren protesterede imod afhøringen af vidnet med dette tema og henviste i den forbindelse til retsplejelovens § 185, stk. 2, eller dennes analogi. Retten fandt, at det under hensyn til sagens karakter burde tillades, at der blev stillet spørgsmål om forurettedes leg i børnehaven. Tiltalte blev efterfølgende frifundet, idet retten ikke fandt, at det var tilstrækkeligt bevist, at han var skyldig i den rejste tiltale.

Sag nr. 3 - Retten i Esbjergs kendelse af 16. december 2005

Tiltalte, som var 21 år, var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, § 224, jf. § 216, stk. 1, samt § 232 ved at have tvunget forurettede, som han ikke kendte i forvejen, med ned i en kælder, hvor hun skulle tage bukser og trusser af, hvorefter han tog fat om hendes hoved og tvang hende til at sutte på hans blottede kønslem, ligesom han efter at have beordret hende til at vende sig om førte sit lem op i hendes endetarm og gennemførte samlejebevægelser. Både tiltalte og forurettede havde forud for overgrebet været på samme café/restauration, og overgrebet fandt sted, da forurettede var på vej hjem. Tiltalte var endvidere tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 123 ved i forlængelse af overfaldet at have truet forurettede til ikke at anmelde overgrebet til politiet.

Under hovedforhandlingen tilkendegav forsvareren, at han i medfør af retsplejelovens § 185, stk. 1 og 2, ønskede at afhøre et vidne om forurettedes persontype og karakter. Anklageren og bistandsadvokaten protesterede imod den fremsatte begæring. Retten fandt, at det ikke kunne antages at være af væsentlig betydning for sagen, at vidnet kunne afhøres om sit kendskab til forurettedes person, jf. retsplejelovens § 185. Retten tillod herefter ikke den ønskede vidneførelse. Tiltalte blev efterfølgende frifundet. Retten lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at forurettede på eget initiativ var gået med ned i kælderen, samt at de lægelige oplysninger ikke i sig selv gav grundlag for at tilsidesætte tiltaltes forklaring om, at det seksuelle samvær var frivilligt. Efter en samlet bedømmelse af oplysningerne og omstændighederne i sagen, var det herefter ikke fuldt tilstrækkeligt bevist, at tiltalte havde haft forsæt til voldtægt.

Sag nr. 4 - Københavns Byrets kendelse af 19. januar 2006

Tiltalte, som var 21 år, var bl.a. tiltalt for voldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 1, ved at have tilvunget sig samleje med forurettede under trusler med en kniv og ved at tildele hende slag i ansigtet. Tiltalte og forurettede havde tidligere haft et seksuelt forhold i en længere periode, men havde ikke været kærestere. Tiltalte boede på gerningstidspunktet hos forurettedes veninde. Veninden sov derfor hos forurettede.

Under hovedforhandlingen begærede forsvareren tilladelse til at afhøre et vidne vedrørende forurettedes troværdighed, herunder om forurettedes tidligere oplysninger til vidnet om forurettedes seksuelle adfærd, jf. retsplejelovens § 185, stk. 1 og 2. Anklageren protesterede og henviste til oplysninger om, at forurettede ikke tidligere havde anmeldt, at hun skulle være blevet voldtaget. Retten fandt ikke, at vidnet skulle høres vedrørende forurettedes troværdighed eller tidligere seksuelle adfærd, idet der ikke var særlig grundelse herfor, og idet der ikke var foretaget anmeldelser herom til offentlige myndigheder. Tiltalte blev efterfølgende frifundet. Retten lagde herved vægt på, at der hverken i en erklæring fra Retsmedicinsk Institut eller de afgivne vidneforklaringer fandtes støtte for, hvorvidt tiltalte eller forurettedes forklaring var den sande. Retten lagde endvidere vægt på, at et vidne havde forklaret, at hun, da hun kom ind i lejligheden til tiltalte og forurettede umiddelbart efter, at overgrebet skulle være begået, ikke havde tænkt over, at der skulle være noget særligt på færde. Tiltalte blev dømt for at have udøvet vold mod forurettede.

Sag nr. 5 - Retten i Struers dom af 23. november 2006

Tiltalte, som var 28 år, var bl.a. tiltalt for forsøg på voldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, stk. 1, idet tiltalte en tidlig morgen på et offentligt sted greb fast i forurettede og lagde hende på en bæk, hvorefter han lagde sig oven på hende, trak i hendes tøj og førte en hånd op i skridtet på hende. Tiltalte opgav dog sit forehavende, idet forurettede gjorde modstand, ligesom vidner råbte ad ham. Forurettede og tiltalte havde tidligere haft et seksuelt forhold. De havde kort tid forud for overfaldet begge været på samme værtshus.

Tiltalte forklarede i retten, at han og forurettede efter hans opfattelse havde haft øjenkontakt på værtshuset, og han havde opfattet dette som oplæg til sex, hvorfor han gik efter hende, da hun forlod stedet. Tiltalte forklarede også, at optakten på værtshuset havde været som de andre gange, hvor han havde været seksuelt sammen med forurettede. Tiltalte forklarede videre, at han tidligere havde haft grænseoverskridende sex med forurettede. Anklageren protesterede imod afhøringen som værende i strid med retsplejelovens § 185, stk. 2. Retsformanden bemærkede, at den hidtidige afhøring om optakten til tidligere kontakter måtte anses for relevant, hvorimod bevisførelsen om tidligere seksuelle aktiviteter under private former på forurettedes bopæl måtte anses for omfattet af retsplejelovens § 185, stk. 2, hvorfor yderligere afhøring om dette tema ikke kunne tillades. Retsformanden indskærpede herefter, at afhøringen ville blive afskåret i det omfang, at den fandtes i strid med § 185, stk. 2. Tiltalte blev fundet skyldig i den rejste tiltale og blev idømt 1½ års fængsel. Tiltalte ankede dommen til Vestre Landsret, som stadfæstede byrettens dom.

Sag nr. 6 - Retten i Odenses kendelse af 11. april 2007

Tre mænd i alderen fra 16 til 19 år var tiltalt for bl.a. voldtægt, jf. straffelovens § 216, stk. 1, jf. straffelovens § 222, stk. 2, og § 223, stk. 1, begået mod en kusine til en af de tiltalte. Forurettede var 11 år. Overgrebene havde fundet sted, mens en af de tiltalte skulle passe forurettede.

Forud for hovedforhandlingen fremsatte en af forsvarerne begæring om, at kommunen blev pålagt at udlevere sagsakter vedrørende forurettede. De pågældende sagsakter skulle indeholde oplysning om baggrunden for, at forurettede var blevet anbragt uden for hjemmet, samt oplysninger fra de to institutioner, hvor forurettede havde været anbragt. Som begrundelse for begæringen blev det anført, at flere personer havde udtalt sig om forurettedes påfaldende adfærd, navnlig på det seksuelle område. Kommunen ønskede ikke at udlevere det omhandlede materiale. Anklagemyndigheden protesterede imod den fremsatte begæring. Retten afsagde herefter kendelse om, at forsvarerens begæring om edition over for kommunen ikke kunne tages til følge, jf. retsplejelovens § 804, stk. 1. Retten anførte i den forbindelse, at det efter retsplejelovens § 804, stk. 1, er en betingelse for edition, at det materiale, der ønskes udleveret, kan tjene som bevis i sagen. Materialet ønskedes efter forsvarerens oplysninger brugt til at belyse forurettedes almindelige troværdighed og tidligere seksuelle adfærd. Retten fandt ikke, at der efter det foreliggende var påvist konkrete holdepunkter for, at forurettede, der var 11 år gammel, ikke skulle være troværdig, eller for, at forurettedes tidligere seksuelle adfærd var af væsentlig betydning for sagen. Retten fandt derfor ikke grundlag for at tillade den ønskede bevisførelse herom, jf. retsplejelovens § 185, og begæringen om edition blev derfor ikke taget til følge. De tre sigtede blev efterfølgende dømt for voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje og idømt fængsel i henholdsvis 3 og 2 år. Dommen blev af de tiltalte anket til Vestre Landsret, der stadfæstede byrettens dom.

5. Rigsadvokatens vurdering af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2

Som det fremgår af afsnit 4, har Rigsadvokaten i perioden fra den 29. juni 2005 og til udgangen af december 2007 modtaget underretning om seks sager, hvori der har været spørgsmål om anvendelse af retsplejelovens § 185, stk. 2.

På grund af det meget beskedne antal indberettede sager må det antages, at bestemmelsen i § 185, stk. 2, meget sjældent giver anledning til tvister i konkrete sager. Denne antagelse er i overensstemmelse med det af Strafferetsplejeudvalget anførte i betænkning nr. 1458/2005, hvoraf det fremgår, at det er tvivlsomt, hvorvidt en indberetningsordning for afgørelser vedrørende retsplejelovens

§ 185, stk. 2, vil bibringe væsentlig ny viden, da der formentlig vil være tale om forholdsvis få tilfælde.

Det forhold, at bestemmelsen kun har været anvendt få gange i løbet af ca. 2½ år, er dog på ingen måde ensbetydende med, at bestemmelsen er uden betydning. Det må således antages - som også anført i betænkning nr. 1102/1987 - at bestemmelsen hindrer, at der bliver stillet spørgsmål om forurettedes seksuelle adfærd, eller i det mindste medfører en stor tilbageholdenhed hermed. Det er også nævnt i udtalelser fra anklagemyndigheden, at der sjældent bliver stillet spørgsmål om forurettedes tidligere seksuelle adfærd.

I den ene sag (sag nr. 1) var der tale om bevisførelse vedrørende forurettedes mors tidligere seksuelle adfærd og ikke om forurettedes seksuelle adfærd. Anklagemyndigheden henviste som begrundelse for den fremsatte protest mod den ønskede bevisførelse til princippet i retsplejelovens § 185, stk. 2, idet forsvareren ønskede at stille spørgsmål om vidnets troværdighed i tilknytning til, at hun tidligere havde været forurettet i en voldtægtssag, hvor den nu tiltalte havde været mistænkt. Landsretten afslog den begærede bevisførelse under henvisning til § 185, stk. 1. Bestemmelsen i § 185, stk. 2, blev således ikke anvendt. Sagen er i øvrigt efter rigsadvokatens opfattelse helt atypisk og derfor uden betydning for vurderingen af rækkevidden af § 185, stk. 2.

For så vidt angår de fem afgørelser vedrørende § 185, stk. 2, fremgår det, at retten i fire af de fem sager i medfør af § 185, stk. 2, har afslået begæringen om bevisførelse om forurettedes seksuelle adfærd.

De fire sager vedrørte voldtægt eller forsøg herpå og omhandlede på den ene eller anden måde bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd. Retten har som nævnt i samtlige sager afslået den begærede bevisførelse. Retternes afgørelser er begrundet i en konkret vurdering af den begærede bevisførelse sammenholdt med sagens øvrige omstændigheder. På baggrund heraf samt under hensyn til det forholdsvis lille antal afgørelser er det vanskeligt at udlede noget mere generelt af afgørelserne.

Det er dog Rigsadvokatens opfattelse, at det på baggrund af de fire sager må antages, at domstolene er yderst tilbageholdende med at tillade bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd. Retspraksis ses således at være i overensstemmelse med det anførte i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsofres retsstilling og også med bemærkningerne i forslaget til folketingsbeslutning nr. 82 fra 2004. Det fremgår begge de nævnte steder, at § 185, stk. 2, ifølge forarbejderne skal fortolkes restriktivt, samt at det klare udgangspunkt er, at der ikke kan ske bevisførelse vedrørende et voldtægtsoffers tidligere seksuelle adfærd.

I den ene sag, hvor bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd blev tilladt (sag nr. 2), var bestemmelsen i retsplejelovens § 185, stk. 2, ikke direkte anvendelig, fordi sagen ikke vedrørte voldtægt, men anden kønslig omgængelse end samleje med et barn under 12 år, som var betroet den pågældende til undervisning/opdragelse. Forurettede i den pågældende sag var således knap 7 år gammel på tidspunktet for hovedforhandlingen, og de spørgsmål, som forsvareren ønskede at stille til et vidne om forurettedes seksuelle adfærd, omhandlede forurettedes leg i børnehaven. Anklagemyndigheden protesterede mod den begærede afhøring og henviste i den forbindelse til § 185, stk. 2, eller dennes analogi. Retten fandt, at det måtte tillades, at der blev stillet spørgsmål som ønsket af forsvareren, og det kan ikke afvises, at de pågældende spørgsmål var relevante for bevisbedømmelsen i sagen.

Sammenfattende vedrørende anvendelsen af retsplejelovens § 185, stk. 2, er det på denne baggrund rigsadvokatens opfattelse, at bestemmelsen må antages at opfylde sit formål, således at der kun i meget få tilfælde i praksis fremsættes ønske om bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager om voldtægt. I de tilfælde, hvor en sådan anmodning fremsættes, må det endvidere antages, at retten kun tillader bevisførelse herom i helt særlige tilfælde.

Det er på den baggrund Rigsadvokatens opfattelse, at den gældende bestemmelse på tilstrækkelig effektiv måde skærmer voldtægtsofre mod ydmygende bevisførelse, og at der ikke er behov for ændring af reglen i § 185, stk. 2, med hensyn til voldtægtssager.

Sag nr. 2 vedrørende anden kønslig omgængelse med et barn illustrerer imidlertid sammen med afgørelsen i sag nr. 1, der heller ikke vedrørte voldtægt, men et seksuelt overgreb mod en 10-årig

Bilag til f. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

pige, at anklagemyndigheden har påberåbt sig bestemmelsen i retsplejelovens § 185, stk. 2, analogt i sager vedrørende sædelighedsforbrydelser begået mod børn.

Det kan på den baggrund overvejes, om anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2, bør udvides til også at gælde for sager vedrørende andre sædelighedsforbrydelser end voldtægt samt overtrædelse af straffelovens §§ 217 og 218, stk. 2.

De sædelighedsforbrydelser, der ikke er omfattet af § 185, stk. 2, er overtrædelse af straffelovens § 210 (samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje med slægtning i nedadstigende linjer eller søskende), § 218, stk. 1 (samleje mv. uden for ægteskab ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering), § 219 (ansattes samleje med institutionsanbragte), § 220 (samleje mv. uden for ægteskab ved groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed), § 221 (tilsnigelse af samleje), § 222 (samleje med person under 15 år), § 223 (samleje med adoptivbarn, stedbarn, plejebarn mv. under 18 år samt forførelse af en person under 18 år) samt § 224 (anden kønslig omgængelse end samleje) eller § 225 (kønslig omgængelse med person af samme køn) jf. de nævnte bestemmelser, samt endelig § 232 (blufærdighedskrænkelser).

Den forurettede i sager af denne art må antages at have samme behov for beskyttelse imod ydmygende afhøringer og anden bevisførelse om tidligere seksuel adfærd som en forurettet i en sag vedrørende voldtægt.

Hertil kan dog anføres, at behovet for en udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 185, stk. 2, på baggrund af de meget få sager, der er modtaget indberetning om, ikke umiddelbart forekommer at være påtrængende.

Endvidere bemærkes, at principperne i retsplejelovens § 185, stk. 2, tilsyneladende i praksis i et vist omfang finder tilsvarende anvendelse i sager om andre sædelighedsforbrydelser end dem, der er nævnt i bestemmelsen. Hertil kommer, at bevisførelse om tidligere seksuel adfærd formentlig ofte begæres med henblik på belysning af den forurettedes troværdighed i den konkrete sag, og at der her også er et værn i bestemmelsen i § 185, stk. 1, hvorefter retten skal tage stilling til bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed.

På den anden side er det efter rigsadvokatens opfattelse vanskeligt at se en reel begrundelse for, at den udtrykkelige regel i § 185, stk. 2, om bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd kun gælder i voldtægtssager og i sager om overtrædelse af straffelovens § 217 og 218, stk. 2, men ikke i andre sædelighedssager.

Særligt i sager om seksuelle overgreb mod børn, der forekommer i et større antal, og hvor spørgsmålet om barnets troværdighed har en væsentlig betydning, kan det efter rigsadvokatens opfattelse være velbegrundet at fastsætte en klar bestemmelse om, at retten skal tage stilling til bevisførelse om barnets seksuelle adfærd.

Det er herefter Rigsadvokatens opfattelse, at det bør overvejes at udvide reglen i retsplejelovens § 185, stk. 2, således at bestemmelsen også kommer til at omfatte andre sædelighedsforbrydelser.

Til lovforslag nr. L 86. Skriftlig fremsættelse (10. december 2008)

Justitsministeren (Brian Mikkelsen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug m.v.)

(Lovforslag nr. L 86).

1. Formålet med lovforslaget er navnlig at foretage de ændringer af straffeloven, der er nødvendige for, at Danmark kan ratificere Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

Konventionens hovedformål er at forebygge og bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, at beskytte de rettigheder, der er tilfaldt børneofre for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, og at fremme det nationale og internationale samarbejde mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

Regeringen lægger stor vægt på både den nationale og den fælles internationale indsats for at bekæmpe seksuelt misbrug og udnyttelse af børn, som hører til blandt de modbydeligste forbrydelser. Regeringen er enig i konventionens brede sigte, som er både at styrke de forebyggende initiativer og at sikre en konsekvent og effektiv retsforfølgning af gerningsmændene, samtidig med at ofrene får relevant støtte og behandling til at komme videre. Efter regeringens opfattelse er konventionen et betydningsfuldt bidrag til de internationale bestræbelser på dette vigtige område.

Regeringen har den 20. december 2007 undertegnet konventionen. Hvis lovforslaget vedtages, giver Folketinget i medfør af grundlovens § 19 samtykke til, at Danmark – i givet fald som et af de første lande – ratificerer konventionen.

Gældende dansk lovgivning opfylder i vidt omfang de forpligtelser, der følger af konventio-

nen. En dansk ratifikation af konventionen vil således alene nødvendiggøre enkelte ændringer af straffeloven, og lovforslaget indeholder på denne baggrund følgende hovedpunkter:

2. Straffelovens § 235, stk. 2, omhandler den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier, film mv. af en person under 18 år. I relation til børnepornografisk materiale på internettet er der i dag kun tale om ”besiddelse”, hvis billedet mv. er lagret (downloadet mv.) af vedkommende. Situationer, hvor internetbrugere f.eks. kommer ind på særlige områder (hjemmesider) med fri adgang (og ikke mod vederlag) til børnepornografisk materiale, falder derimod uden for bestemmelsen.

Efter Europarådskonventionen skal staterne som udgangspunkt sikre, at det er strafbart forsætligt ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi at skaffe sig adgang til børnepornografi.

Der findes en række hjemmesider mv. på internettet med børnepornografisk materiale, som der ikke skal betales vederlag for at få adgang til, og hvor brugerne ikke behøver at lagre billederne mv. Det må endvidere antages, at efterspørgslen efter børnepornografisk materiale, uanset hvordan dette gøres tilgængeligt, bidrager til, at der løbende produceres nyt børnepornografisk materiale og dermed begås nye seksuelle krænkelse og overgreb mod børn.

På denne baggrund foreslås det, at straffelovens § 235, stk. 2, om besiddelse af utugtige fotografier, film mv. af personer under 18 år udvides til også at omfatte tilfælde, hvor en person via internettet forsætligt skaffer sig adgang til børnepornografisk materiale uden at betale vederlag for det og uden, at materialet lagres (downloades mv.).

Det er alene forsætlige forhold, hvor en person bevidst skaffer sig adgang til en hjemmeside mv.

med børnepornografisk materiale, der foreslås kriminaliseret. Bestemmelse vil derimod f.eks. ikke omfatte den, der uforvarende kommer ind på en hjemmeside med børnepornografisk materiale og straks forlader den igen. Rigspolitiet har i den forbindelse oplyst, at hjemmesider mv. med børnepornografisk materiale i praksis må anses for at være vanskelige at komme tilfældigt ind på. De pågældende hjemmesider vil således typisk have adresser med en kompliceret og/eller ulogisk opbygning, og det vil som udgangspunkt ikke være muligt at finde frem til disse hjemmesider ved, at man via de mest almindelige søgemaskiner på internettet søger f.eks. på forskellige ord, der kunne relatere sig til børnepornografi. Adgang til hjemmesider på internettet med børnepornografisk materiale, som der ikke skal betales vederlag for, forudsætter i praksis normalt, at den pågældende forinden har modtaget præcise oplysninger om hjemmesidens adresse f.eks. fra andre personer eller grupper/netværk med interesse for børnepornografisk materiale.

Efter konventionen kan staterne vælge at tage forbehold for at kriminalisere de nævnte forhold vedrørende forsætligt at skaffe sig adgang til børnepornografisk materiale på internettet. Af de grunde, der er anført ovenfor, er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke grundlag for, at Danmark benytter denne mulighed.

3. Efter konventionen skal staterne endvidere kriminalisere en række forsætlige forhold vedrørende børns medvirken i såkaldte pornografiske forestillinger. Staterne skal f.eks. kunne straffe den, der rekrutterer eller på anden måde får et barn til at deltage i pornografiske forestillinger, og den, som er tilskuer til pornografiske forestillinger med deltagelse af børn.

Visse af disse forhold er allerede kriminaliseret i gældende bestemmelser i straffeloven, f.eks. om ulovlig tvang, blufærdighedskrænkelser og – i de grovere tilfælde – rufferi, menneskehandel mv. De gældende bestemmelser omfatter imidlertid ikke alle de forhold, som er omfattet af konventionen. Det gælder f.eks. rekruttering af ældre teenagere til at deltage i visse pornografiske forestillinger, uden at der er tale om ulovlig tvang, og den, der overværer sådanne forestillinger. Det foreslås på denne baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse (straffelovens § 235 a), der dels omfatter rekruttering og anden medvirken til, at personer under 18 år deltager i por-

nografiske forestillinger, dels omfatter den, der som tilskuer overværer en sådan optræden med deltagelse af personer under 18 år.

Den foreslåede bestemmelse omfatter en række forskellige former for optræden af seksuel karakter, herunder tilfælde, hvor den pågældende optræder med striptease eller andre former for nøgændans. Bestemmelsen er afgrænset til ”forestillinger”. Hermed sigtes først og fremmest til optrædener, hvor der kun er adgang mod betaling, men også optrædener, som f.eks. arrangeres ved lukkede sammenkomster for en afgrænset gruppe af personer, uden at der opkræves betaling, vil være omfattet. Det er forudsat, at der skal være tale om en vis forudgående planlægning, og bestemmelsen vil ikke omfatte tilfældighedsprægede optrædener – herunder når nogen er tilskuer til sådanne optrædener – f.eks. tilfælde, hvor en person under 18 år ved en fest spontant beslutter at ”optræde” med et striptease-show.

Den foreslåede bestemmelse omfatter som nævnt også ”tilskuere” til forestillinger med utugtlig optræden, hvor der deltager personer under 18 år. Bestemmelsen omfatter også her alene forsætlige forhold, og den pågældende tilskuer skal således bl.a. være klar over eller anse det for overvejende sandsynligt, at der deltager en person under 18 år i forestillingen.

4. Efter straffelovens § 94, stk. 4, regnes forældelsesfristen for en række sædelighedsforbrydelser tidligst fra den dag, den forurettede fylder 18 år. Det drejer sig bl.a. om bestemmelserne om voldtægt og samleje med et barn under 15 år.

Med henblik på at opfylde konventionen foreslås det, at dette også kommer til at gælde for overtrædelser af straffelovens § 223 a om den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, § 228 om rufferi mv. og § 229, stk. 1 (alfonseri), om den, der fremmer kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand, eller som udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed. Det samme gælder den foreslåede nye bestemmelse om rekruttering mv. af børn til at deltage i pornografiske forestillinger, jf. pkt. 3 ovenfor.

5. Ud over de nævnte bestemmelser, der tilsigter at opfylde Europarådskonventionens krav, foreslås det at udvide retsplejelovens § 185, stk.

2, hvorefter der i sager om voldtægt mv. kun efter rettens nærmere bestemmelse kan ske bevisførelse om forurettedes tidligere seksuelle adfærd, til også at omfatte sager om incest og de øvrige sædelighedsforbrydelser omfattet af straffelovens kapitel 24.

Formålet hermed er at sikre, at den forurettede også i andre sædelighedssager end voldtægt mv. beskyttes mod den gene og krænkelse, der ofte vil være forbundet med bevisførelse om tidligere seksuel adfærd. Det er i øvrigt forudsat, at retsplejelovens § 185, stk. 2, fortsat skal anvendes således, at det klare udgangspunkt er, at der ikke

kan ske bevisførelse om ofrets tidligere seksuelle adfærd.

Den foreslåede ændring af § 185, stk. 2, bygger på Strafferetsplejeudvalgets overvejelser i betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager og Rigsadvokatens redegørelse fra september 2008 om bevisførelse i sædelighedssager om forurettedes tidligere seksuelle adfærd.

6. Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.